Yarım Ay

No. ..00 · ÇIRPINAN SULARDA · ROMAN · KERREM KAMİL SU

15 Nisan 1939

15 Kuruş

◆YARIM AY◆

15 Günde Bir Çıkar Edebî - ilmî - ictimaî Mecmuadır.

İdare Merkezi: İstanbul, Sirkeci Ebussuud Caddesi No. 1-3

RESİMLİ AY MATBAASI T. L. ŞİRKETİ.

Abonman Şartı: Türkiye için {6 Aylığı: 175 kr. / 12 „ 350 kr. Ecnebi için {Yıllığı 1 İngiliz Lirası

Telefon: **23607** *Telgraf adresi:* **Resimliay** *Posta Kutusu:* **629**

Rica: 1) İdare işlerine ait muhaberelerin; **Resimli Ay Matbaası T. L. Şirketi İdare Müdürlüğü**

Yazı „ „ „ : „ „ „ **Yazı** „

Bilmece „ „ „ : „ „ „ **Bilmece Memurluğu**

adreslerine yazılması.

2) **Bilmece zarflarına 6 kuruşluk pul yapıştırmağa lüzum yoktur; bunların zarflarını açık gönderiniz, o zaman yalnız 1 kuruşla gelir.**

Halka, sıhhati ile alâkadar olmasın öğütleyen, hastalıklara karşı alınacak ilk tedbirleri öğreten (Lokman Hekim) adlı güzel bir aylık mecmua neşreden:

Dahiliye Mutehassısı *Dr. Hafız Cemal* LOKMAN HEKİM

Pazardan başka günlerde öğleden sonra saat (2½ tan 6 ya) kadar İstanbulda Divanyolunda 104) numaralı hususî kabinesinde hastalarını kabul eder. Salı, cumartesi günleri sabah saat (9½ - 12)ye kadar hakikî fıkaraya bakar. Kışlık Telefon: 21044 Muayenehane ve ev telefonu 22398.

Okuyucularımıza sayın doktoru ve değerli mecmuasını tavsiye ederiz.

A N A

Çocuk Esirgeme Kurumu tarafından neşrolunur, en mükemmel ve faydalı bir aile mecmuasıdır. 14 üncü sayısı çıktı. Behemhal alınız ve okuyunuz.

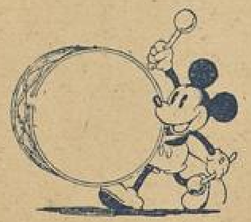

Öğretmenler İçin

DERS NOTLARI

ve

Talebeyi Görme Araştırma

DEFTERİ

30 - 40 - 50 - 60 - 70 - 80

Talebelik

Olarak, yeni ders taksimatına ve müfredat programlarına uygun olarak tertip edilmiştir.

Resimli Ay Matbaasında arayınız!..

ÇOCUK

135 inci Sayısı Çıktı:

İlk ve Orta okul öğrencileri için, Çocuk Esirgeme Kurumu tarafından çıkarılan haftalık mecmuadır. Öğretmenler tarafından taktir olunan; çocuklar tarafından pek çok sevilen bu faydalı dergiyi yavrularınıza alınız!...

Bu sayı 52 sayfadır:

Fiatı 10 Kuruştur

İhmal etmeyiniz...

"LINIA„ Kemeri istirahati temin, yağlanmayı men eder ve harekətinize gençlik verir.

Yalınız:

J. ROUSSEL da satılır.

ISTANBUL: Tünel Meydanı No. 12

20 Numerolu katalogumuzu isteyiniz, bedava gönderilir.

2 inci Tab'ı

YENİ ÇIKTI

RIZA TEVFİK

HAYATI ve ESERLERİ

Adlı eseri Resimli Ay Matbaasından arayınız 60 Kuruştur.

ŞİİR MESELESİ

Yazan: NURULLAH ATAÇ

Mecmuamızın sahibi, dostum Mecdi Eren geçende bana, ta Selânikten bir ahbabının yazdığı uzun bir mektuptan preçalar okudu. O zat AKŞAM gazetesinde Hikmet Feridun Es'in açtığı Akademi anketini alâka ile takib etmiş: "Nurullah Ataç adında biri çıkmış, şiirde mana aranmıyacağını söylüyormuş... Hadi o öyle söylensin dursun! Aklı başında bir takım adamlar da ona cevap vermeğe, iddiasını münakaşa etmeğe kalkıyor. Bu ne hâldir? Dünya mı sapıttı, yoksa biz mi anlamaz olduk?„ diyor. Mecdi Eren:

— Cevabı siz verin, dedi; belki YARIM AY karilerini de alâkadar eder...

Ben "Şiirde mana olmasın„ demedim; hiç öyle birşey söylenir mi? Şiir kelimelerle yazılır ve her kelimenin bir manası vardır. Bir deneyin: Altalta yirmi kelime yazın ve bunların biribiri ile hiç alâkası olmamasına gayret edin; onları tekrar okuduğunuz zaman görürsünüz ki yine onların arasında bir münasebet bulmak ve o yirmi kelimenin yan yana gelmesinden bir mana çıkarmak kabildir. İnsan kafası her sözde mana aramağa alışmıştır; bulamazsa nihayet kendisi uydurur...

Şiirde manaya hiç bir ehemmiyet vermemek kabil olsaydı, bilmediğimiz dillerin şiirlerinden de hoşlanabilmemiz lâzımgelirdi. Almanca bilmiyorsanız Goethe'nin veya herhangi bir büyük Alman şairinin bir manzumesini okutup dinleyiniz; en güzel, en ahenklilerinden biri olmasını da şart koşun... Yine hiç bir zevk alamazsınız. Biz şeklin güzelliğini de, kelimelerin yanyana gelmesinden doğan ahengi de ancak mananın delâletile kavrarız. Hani şiirin musikisinden bahsederler; bu, sadece kulağımızla duyduğumuz değil, ancak düşüncemizle duyduğumuz bir musikidir. Resmin musikisi gibi... Yani şiir de bazan, resim gibi, bizde musikinin bıraktığı intibağı andırır bir intibağ hasıl eder.

Hayır, şiirin manaya ihtiyacı olmadığını, şiirin manadan kurtulabileceğini hiç bir zaman iddia etmedim.

Ancak şunu söyledim: Şiiri şiir eden mana değildir, başka unsurlardır. Bunu birkaç misalle anlatayım. Avni Beyin meşhur bir beyti vardır:

Ahibba şive-i yagmada mebhut eyler âdayı,
Huda göstermesin asar-ı izmihlâl bir yerde.

Bu beyit güzel bir şeydir. Manası nedir? "İnsanların çoğu ancak iyi gün dostudur; fena günde hepsinin yanınızdan kaçtığını görürsünüz„ demek değil mi? Söz bu şeklinde de belki çok doğru, hattâ belki güzeldir; fakat yine şiir diyebilir miyiz? Zannetmem. Avni Beyin beytini şiir eden sadece manzum olması mıdır? O da değil; çünkü o manada daha başka beyitler bulabilirsiniz ve onları Avni Beyinki kadar güzel bulmamanız, "Bu şiir değildir„ demeniz kabildir. Şimdi o manada başka bir beyit hatırıma gelmiyor; fakat misalimizi değiştirebiliriz. Nedim'in bir gazeli şu beyitle başlar:

Ben olsam, mutrib olsa, bir kenar-ı cûybar olsa
Hoş imdi bir de farza bir cevan-ı şivekâr olsa

Şeyh Galib'in de bu mazmunda bir beyti vardır:

Daha ziyadesine yok tahammülü bezmin
Mey ola mutrib ola tut ki bir de dilber ola

Bu iki beyte de ayni derecede güzel dememize imkân var mıdır? Nedimin çok güzel bir şeydir; Şeyh Galibinki ise gerçekten çirkindir, tatsızdır. Demek ki şiiri manada aramıyoruz, vezinde aramıyoruz... diyeceksiniz ki; "Şeyh Galib'in beytinde bazı ağır imaleler var, onlar bizim zevkimizi bozuyor da onun için beyti sevmiyoruz.„ Peki, bir misal daha alalım: Fuzuli'nin bir mısrağı:

Gözüm canım efendim sevdiğim devletli sultanım

Ben bu mısrağı çok severim; onu seven daha çok kimseler de tanırım. Fakat itiraf edelim ki öyle zengin bir manası yoktur, sevgilisine: "Canım, efendim, gözüm, sultanım„, demek herkesin kârıdır. Fakat o sözler herkesin ağzında güzel bir mısrağ olmaz... O mısrağı manasını, veznini bozmadan biraz değiştirelim:

Efendim sevdiğim devletli sultanım gözüm canım

Şimdi yine güzel mi?.. Bana öyle geliyor ki bütün şiiriyeti kaçtı, alelâde bir söz oluverdi. Sizde öyle buluyorsanız değil mi? Tasdik edersiniz ki bir mısrağı manası için değil, içinde başka şeyler, pek tayin edemiyecegimiz birtakım şeyler bulduğumuz için seviyoruz, güzel buluyoruz.

Bir şiiri sadece manası için sevsek ondan çabucak bıkmamız lâzımgelirdi: Manayı anladıktan sonra onu bırakırdık. Halbuki öyle olmıyor: Bazan bir beyti, bir mısrağı, yahut bütün bir manzumeyi bütün bir gün, hattâ günlerce, haftalarca ve belki bütün ömrümüzce tekrar ediyoruz da yine ondan bıkmıyoruz. Tıpkı bir tabloya her gün bakabildiğimiz gibi. Tıpkı bir besteyi yıllarca dinleyıp kendi kendimize de tekrar etmeğe çalıştığımız gibi... Onda manadan başka birşey arıyoruz. O aradığımız nedir? Bunu tayin etmeğe imkân yoktur. Yalnız ismini biliyoruz: Şiir...

Şiiri şiir eden ne manadır, ne vezindir, ne kafiyedir; bunlardan başka bir kuvvettir: Tarife gelmiyen ve sırrına ancak bazı kimselerin, yani gerçekten şair olanların erebildikleri bir kuvvet.

* *
*

O zat, yine Akademi anketinde adı hayli geçen Süleyman Efendi'nin kim olduğunu soruyor. Süleyman Efendi, yani "Yazık oldu Süleyman Efendiye„ mısrağındaki Süleyman Efendi... Hiç kimse değil; daha doğrusu dünyadaki insanların büyük bir ekseriyeti Orhan Veli, "Kitabei senki mezar„ isimli kafiyesiz, vezinsiz şiirinde ondan şöyle bahsediyor:

Hiç bir şeyden çekmedi dünyada
Nasırdan çektiği kadar;
Hattâ çirkin yaratıldığından bile
O kadar müteessir değildi;
Ayakkabısı vurmadığı zamanlarda
Anmazdı amma Allah'ın adını
Günahkâr da sayılmazdı.
Yazık oldu Süleyman Efendiye.

Şiir bundan ibaret. Sevmiyebilirsiniz; benim çok hoşuma gidiyor. Niçin? Onu da pek bilmiyorum. Fakat hiç şüphesiz ki bu parçada alışmadığımız birşey var... Birçok kimselerin onu sevmemesi de belki sırf böyle alışık olmadığımız bir şiir getirdiği içindir. Yalnız muhakkak olan bir şey var: "Yazık oldu Süleyman Efendiye„ sözü tuttu, hattâ meşhur oldu, onu ikide bir herkes tekrar ediyor... Demek ki onda zihne tesir eden bir kuvvet varmış; o, mükemmel bir şekilmiş!...

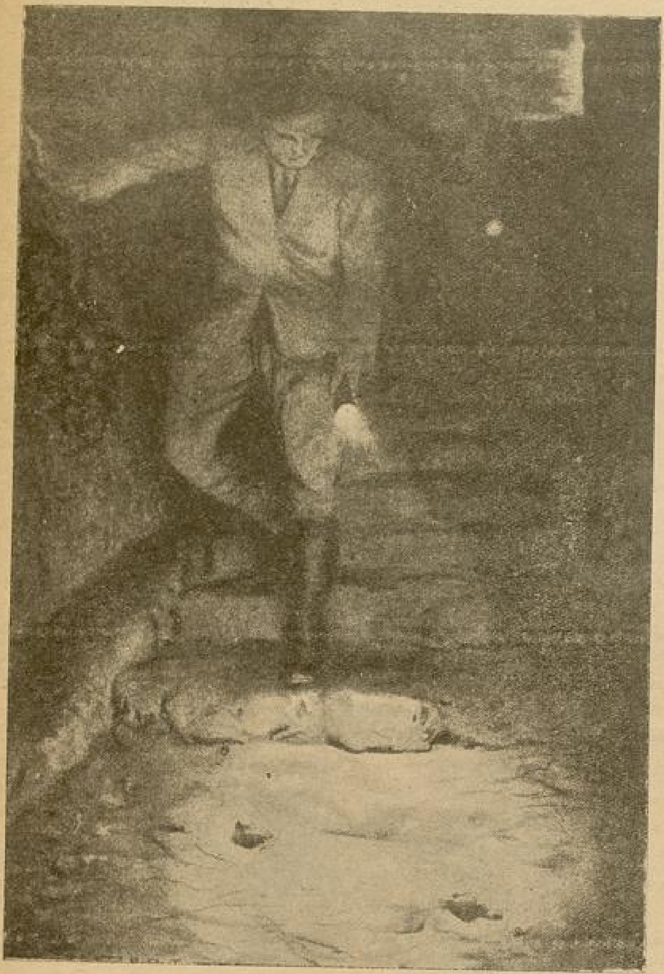

SİS

Yazan:
DOUGLAS NEWTON

Çeviren:
NURULLAH ATAÇ

Şahidlerden herbirinin söylediklerini dinledikten sonra Ralf Braker'e, cinayeti kendisinin işlediğinin hiçbir zaman meydana çıkmıyacağı kanaati gelmişti. Meğer sis, onun için en iyi dostmuş. Zavallı Robert amcanın acı acı feryadına koşup gelen polis memuru, evvelâ hiç birşey görememişti; hattâ ihtiyar kör dilencinin initilsini de duymamış olsaydı, belki de Robert amcayı hiç bulamıyacaktı. O akşam ortalığı kaplıyan sis, iki adım öteyi farkettirmiyecek kadar kesifti.

Bir genç ile yine kendisi gibi genç karısı, katilin koşarak yanlarından geçtiğini, fakat onu görseler tanıyamıyacaklarını söylediler. İkisi de onun ayak seslerini duymuşlardı. Kadın:

— Ta yanıbaşımdan siyah bir gölge geçti; boyu hiç olmazsa altı kadem vardı, bundan katiyen eminim, diyordu. (Kendisi hayli kısa boylu idi; zaten sis de herşeyi olduğundan daha büyük gösterir.)

Ralf Braker'in boyu ancak beş kadem dört parmaktı; bunun içindir ki kadının sözlerini duyunca pek memnun olmuştu.

Kadın, katilin Havant korusu tarafından geldiğini iddia etmişti; halbuki kocası katilin bilâkis o tarafa doğru gittiğini söyliyordu. Hiç şüphesiz onlar polis memurunun ve kör dilencinin ayak seslerini de duymuşlardı; ve bunun için katilin ne taraftan gelip ne tarafa gittiğini iyice kestiremiyorlardı. Şahidlerin söylediklerinin böyle birbirini tutmadığına bakılırsa, katili bulmanın, imkânsız değilse de herhalde çok müşkil olacağı anlaşılıyordu.

Ralf Braker de zaten bunu hesaba katmıştı. Yıllardanberi Havant korusu civarında oturduğu için, oralarda sisin ne kadar kesif olduğunu bilirdi; şehrin aşağı kısmında, ırmağın kenarındaki ağaçlar, koyu ve rütubetli sisin dağılmasına mâni olurlar. O kadar ki şehrin üst taraflarında ancak ince bir buhar tabakası olan sis, Havan korusunda kalın bir perde halini alır; zaten korunun sık ağaçları, ışığın nüfuzuna mâni oldukları için; orada sissiz akşamlarda bile dolaşmak haylı zordur.

Ralf Braker bunları inceden inceye tedkik etmişti. Birçok tecrübeler yapmış, geceleri koruya girip gezmiş, hattâ yolunu mahsus kaybedip tecrübesi, insiyakı sayesinde tekrar bulmuştu. Bu tecrübeleri ona, meselâ Robert amcayla kendisi gibi biribirini pek iyi tanıyan iki kişinin bile, sisin pek şiddetli ol-

sabahtan bildiği için bütün bunları ceden inceye düşünüp hazırlamıştı.

Pansiyon sahibesi çay masasını tezlemekle meşgulken Ralf, hemen ilk yfayı yazmağa başlamıştı. Biraz sonra eriki odadan radyo sesini duymuştu; adının saat altı buçuğa kadar koltunda oturup bütün haberleri dinlediği bildiği için, kendisi de hemen arka pıdan sıvışmıştı. Ayakkabılarının altı stik kaplı olduğundan hiç gürültü etemiş; sise alışık olduğu için de dörtl ağzındaki mektup kutusunun yanına adar kolayca gitmişti. Amcasını bunun kasında beklemek niyetinde idi.

Amcası o akşam her zamankinden iraz geç kalmıştı ama, pek fazla değil. da sise ve yola alışık olduğundan iç şaşırmazdı. Ayak seslerini duyan eğeni gelip te kendisine çarpınca ihtiar, bir küfür savurdu. Ralf, amcasını ulduğuna kanaat getirmiş ve onun kasına, elindeki İngiliz anahtarı ile iki efa indirmişti...

Böyle iki kere vurmağa mecbur olması çok canını sıkmıştı; çünkü ilkinde ldürebilseydi, Robert amcanın bağırmaına, kör dilencinin de onu duyup gelnesine imkân olmıyacaktı! Kör dilenci Ralf'ı yakalamış, onunla boğuşmağa aşlamıştı. Halbuki Ralf, İngiliz anahtarını, amcasını öldürdükten sonra hemen bir lâğıma atıvermişti; bunun için kör dilenciden çabuk çabuk kurtulamıyordu. Doğrusu haylı sıkıntılı bir an geçirdi! O dakikaları hatırladıkça hâlâ ürperiyordu! Fakat kendisini yakalıyan adamın kör dilenci olduğunu anlayınca ci biraz rahatlamıştı; tanınmış olması abil değildi. Birkaç saniye, dilencinin assas ve asabî elleri Ralf'ın yüzünde, özünde dolaştı; onu boğazından yakaamak istediği belli idi; nihayet delianlı kendini kurtarmış ve bir tekme urup ihtiyarı yere yuvarlamıştı. Dilenci nu yine de bırakmamış, ayaklarına salmıştı. Fakat Ralf şiddetli bir tekme aha indirip herifi bayıltmıştı.

***

Hiç hesaba katmadığı bu tesadüf Ralf'ı haylı sinirlendirmişti ama, ona klını kaybettirecek kadar değil. Hiç ereddüt etmeksizin hemen eve döndü. şte o sırada, öbür istikametten gelen adına çarpmıştı. İçinden: « Bunun bir hemmiyeti yok; mademki ben onun üzünü göremedim, elbette o da benimini görememiştir; zaten ipek mendil üzümü haylı örtüyor » demişti.

Eve gelince masa başına oturdu. Radyo hâlâ işliyordu. Yazıya başlamadan evvel ipekli mendili boynundan özmüş ve uzun uzun aynaya bakmıştı. Kör dilencinin ellerinin bir iz bırakmış olmasından korkuyordu. Hayır, hiçbir şey yoktu; üzerinde, ne işlediği cinayeti, ne de dilenci ile boğuştuğunu belli edecek birşey bulamadı.

Eldivenlerini çıkarıp her zamanki gibi iskemlenin üzerine, şapkasının yanına koydu. Sonra çalışmağa başlayıp yazılmış on üç sayfayı çevirdi. Polis eve geldiği zaman Ralf, onbeşinci sayfayı yazıyordu.

Hareketlerinde de, sesinde de heyecanını belli edecek birşey bulunmamasına kendisi de hayret etmişti; o, canilerin en ufak bir gürültü işitir işitmez titrediklerini sanırdı. Kendisi çok şükür böyle bir helecan geçirmiyordu! bilâkis gayet sakindi, hiçbir endişesi, korkusu yokmuş gibiydi; bu hali polis memurlarına çok iyi tesir etti; giderlerken kendisinden rahatsız ettikleri için âdeta özür dilediler.

***

Ralf bu işten rahatça kutulacağından emindi. İngiliz anahtarı bulunsa bile onun aleyhinde bir delil teşkil edemezdi. Onu bir yerden satın almamış, bir gün kırda gezerken bulmuş ve o zamandanberi de kimseye göstermemişti. Üzerinde parmak izi bırakmamağa da dikkat etmişti.

O akşam sis de kuruca olduğundan ayak izleri bulunmasına da pek imkân yoktu. Evet, kör dilencinin işe karışmış olmasına rağmen mükemmel, tam tasavvur edildiği gibi işlenilmiş bir cinayet!.. O kör dilenci de büyük bir tehlike değildi. Zaten gazeteler bu işin yegâne şahidinin gözleri görmez, demekki mühim bir ipucu verebilmesi beklenmez bir adam olduğunu yazmıyor muydu? Umumî kanaate göre bu cinayet bir serserinin işiydi: sisten istifade ederek bir adamın parasını soymağa kalkmış, onu öldürmüş, fakat kör dilencinin gelmesinden korkarak maktulün ceblerini aramağa vakıt bulamamış bir serseri...

Evet, Ralf'ın hiçbir korkusu yoktu. Bunun içindir ki son şahidin, yani kör dilencinin sırası geldiği zaman Ralf, bıyık altından gülüyordu. Artık her tehlike atlatılmış, bir kimsenin: "Ben onu gördüm!„ demesine imkân kalmamıştı. İhtiyarın sendeliye sendeliye yürümesi, elleriyle etrafını araştırması, sözlerinin ne kadar ehemmiyetsiz olacağını göstermiyor muydu?

İhtiyar söylemeğe başladı; sesi titriyordu ama söyledikleri pekâlâ anlaşılıyordu. Şehir tarafından yaşlı bir adamın geldiğini duymuş; yirmi dakikadanberi yoldan hiç kimse geçmediği için bu ayak seslerini pek iyi işitmiş; birkaç saniye sonra da müdhiş bir feryat duyunca bir adam öldürüldüğünü anlamış, hemen sesin geldiği tarafa koşmuş...

Bir cinayet olduğunu nereden anlamış diyeceksiniz? Şehirden gelen adamın ayak seslerini duymazdan biraz evvel bir adamın hafif hafif, ses çıkarmadan geldiğini ve durduğunu işitmiş:

— Durduğu yer benden pek uzak değildi, diyordu; dörtyol ağzındaki mektup kutusunun yanı olacak... önce ben bir âşık geldi de sevgilisini bekliyor sandım; fakat az sonra bağırmayı işidince işi anladım: herhalde o adam gizlenmiş, öldüreceği adamı beklemişti..

Kör dilenci nasıl oluyor da bu kadar kat'iyetle iddia edebiliyordu?... Herkes bilir ki körlerin kulakları gayet hassas olur, o kadar ki ekseriya gözün vazifesini bile görür. Bunun içindir ki dilenci de bağırmanın nereden geldiğini iyice kestirmiş ve hemen o noktaya gitmişti.... Sese uyup ta yürüyen köre, gecenin ve sisin ne tesiri olabilir?

Koştuğu sırada ikinci darbeyi, sonra bir vücudun yere yuvarlandığını duymuştu. Bundan sonra kendisinin ta yanıbaşında bir adam öldürüldüğünden hiç şüphesi kalmamış, hemen katilin üzerine atılıp, polis gelinciye kadar onun kaçmasına mani olmak istemişti.

Hayatını bir tehlikeye attığı aklına bile gelmemişti ve ancak ihtiyarı kurtarmağı düşünmüştü. Hâkim:

— Siz, öldürülen adamı tanır mıydınız? diye sordu.

— Adını bilmezdim ama tanırdım; her sabah ve her akşam benim önümden ağır ağır geçer, iltifat eder, çoğu zaman da para verirdi. Ben onun adını «Lavantinli Korona - Korona» koymuştum.

Bu lâkabın ne demek olduğu sorulunca kör dilenci şöyle anlattı:

— Ben, insanları seslerinden tanıdığım gibi kokularından da tanırım. O adam çok iyi, çok pahalı puro sigaraları içerdi; zannederim şu Korona - Korona denen purolardan. Herbalde saçlarına da lâvantina çiçeği kolonyası sürerdi...

Gözü görenler böyle şeylere belki dikkat etmezler ama, gözü olmıyanlar hiç kaçırmazlar. Kör dilenci o cömert ihtiyarın tehlikede olduğunu anlayınca hemen imdadına koşmaktan çekinmemişti. Onun katilini yakalıyabilmiş, gerçi sonra elinden kaçırmışsa da bazı şeyler öğrenebilmişti.

Bu iddiayı herkes hayretle ve merakla karşıladı. Hâkim:

— Nasıl? dedi; katilin kim olduğunu tanıdım mı demek istiyorsunuz?

— Kim olduğundan, gözlerimle görmüşüm gibi eminim. O hain beni de yere yuvarladı ama, ben bayılmadan evvel öğreneceğimi öğrendim. Katilin, öl-

— Arkası 21 inci sayfada —

Türkün İlk Silâh ve Sporu:

OK - YAY

Yazan: ENVER NACİ

Güzel San'atlar Akademisi Türk tezyini sanatları muallimlerinden Necmettin Okyayla hanidir görüşmek emelinde idim.

Onun takviminde cumartesi, pazar yoktur: Durmadan çalışır. Hangi gün oğlu; çocukluk mektep ve gençlik arkadaşım Sacitten, babasının evde olup olmadığını sordumsa:

— Akademide!

— Müzede!...

— Ok sporda!..

Gibi bir cevap aldım. Artık bir gece ziyaretinden başka çare yoktu. Dün akşam Üsküdarın mütevazi bir köşesindeki evine çıkan yokuşu yavaş yavaş tırmanırken düşünüyordum:

Her güzel şeyden anlıyan, eski Türk san'atının son mümessillerinden olan bay Necmettin ile, ehli ve üstadı bulunduğu Şemse, ebru - aher ve hattatlık san'atları üzerinde mi duracak; yoksa çok sevdiği ve memlekette yeniden yayılmasına çalıştığı, soyuna ad olarak verdiği ok-yay dan mı dem vuracaktık?..

Türkün atı kadar ünlü ve eski olan okçuluk ve ok sporu hakkındaki bilgi ve fikirlerini almak bana daha cazip göründü.

Türk, Asya çöllerinden dünyanın dört bucağına at sürerken okunu elinde bir kamçı gibi tutmuş, yayının rüzgârda çıkardığı sesi bir Lir ahengini dinler gibi dinleyerek coşmuş ve koşmuştur.

Tarih gözümde canlanıyor: Türkün öz sporu ve silâhı olan ok, onun her girdiği yerde sevilmiş ve benimsenmiştir.

Ok - yay Türklerde heykel, kabartma, resim, minyatör gibi birçok san'at eserlerinin sembolü olmuştur. Bayrağımızın tarihinde, bile bir zamanlar ay yerinde yaya benzer bir şeklin bulunduğunu görüyoruz. Selçukilerden sonradır, ki Hilâla doğru tekemmül etmeğe başlamıştır.

Hangi Türk mitolojisi vardır ki, içinde ok yayın adı ve bir menkıbesi geçmesin! Okun manevî sembolü hedefin ta kendisidir. Türkün okunun düştüğü yer. atının ulaşacağı menzil demektir. Bugün de altı okun çizdiği yolda bir ok hızıyle yürümeyor muyuz?

Bugün okun tarihî sempatisi bütün dünya milletlerinde canlanmağa başladı. 280 ok kulübüne sahip bulunan Fransada Chantier'de büyük bir ok meydanı kuruldu. Japonyada orta mektep talebelerine okutulan mecburî dersler arasında okçuluk ta vardır. Bundan zaif not alan talebeler sınıf geçemez..

***

Tevazuunun ve büyüklüğünün bütün sıcaklığiyle, günlük hayatın pek mutad hadisesinden bahseder gibi, öyle tabiî ve yadırgamasız konuşuyor:

— Atış cinsleri mi? Söyleyeyim: Gez (talim oku) ve atış oku olmak üzere ikiye ayrılır. Gez de iki nevidir: Hava gezi, torba gezi. Bunlardan birincisi açık havada, kırlarda, meydanlarda

Bugün ok atıcılarımızın üstadlarından karşımdaki genç ihtiyardan...

ekzersiz için kullanılır; ikincisi ise havanın müsait olmadığı kış günlerinde kapalı yerlerde atılır. Torba gezinin hedefi bir torbadan ibarettir. 25 - 26 santim boyunda 1 metre derinliğinde bir kutu içerisine, en üstünde ok talaşları bulunan pamuk çekirdeği ile doldurulmuş bir torba konur. Birkaç metre karşısından kutuya atış yapılır. Torbaya saplanan ok tekrar çıkar[ılarak] atışa devam edilir. Kış her gün [...] kiş yapmak lâzımdır. Torba ge[zinin] ucunda temren denilen demir [...] pirinçten mamul sivri bir maden p[arçası] vardır. Hava gezinde bu yoktur. [Tor]ba gezi gürgenden, hava gezi ça[mdan] yapılır.

— Kaç türlü ok ve yay vard[ır?]

Bir çırpıda birçok isim saydı. [...] edebilmek için tekrar etmelerini [...] ettim:

— Peşro = menzil oku = atış [oku,] puta, Hieki, azmayis, çuvuş = [...] lü, karabatak, ihtiyar koşusu, Se[...] şusu, Ebruş okları..

Yaylar da beş nevidir: K[...] meşk yayı (torba ve hava gezi [...] için kepazeden kuvvetli bir nev[i]. Puta yayı, menzil yayı, atış yay[ı].

— Oklar neden yapılır?

— Eskiden, oğlum, kamıştan [yapı]lırmış. Son zamanlarda çamdan [yapıl]mağa başlanmış.

— Yay?

— Dört maddeden yapılır: [...] tutkalı, Akça ağacı, Sığır boy[nuzu,] hayvanların ayaklarından çı[kan] sinir.

Bir yayın dış tarafa gelen [...] Sığır boynuzundan, ortası akça [...] iç yüzü ise lif haline getirilmiş [...] dendir. Bunlar balık tutkalı ile b[...] lerine tutturulur. Yaylar, imal ed[il]leri zaman dairevidir, zamanla [...] halini almağa başlarlar. Daire h[...] ki yeni bir yay iki sene kur[...] terkedildikten sonra açılır, di[...] nir.

— Bugün ok ve yay yapanla[r] var mıdır?

— İbrahim ve Bahir Özok a[...] iki kardeş çalışıyorlar. Henüz m[...] rinin neticesi alınmadığı için m[...] kiyet dereceleri hakkında bir şe[y de]nemez.

Bugün eldeki yayların en [...] 100 - 120 seneliktir. 400 senelikler [...] kullanılmaktadır. Memlekette o[k]ğun yayılması için, bu sporun va[sıtası] olan yayların çoğalması, yenide[n ya]pılmağa başlanması lâzımdır. V[...] yurdumuzda sayısı binleri bula[n ...] larımız gerek antika meraklısı A[vru]palılar tarafından hudutlarımızdan [...]

ÇIRPINAN SULA

ROMAN : 10

MÜKERREM
KÂMİL SU

Elini kocasına uzatarak: — Onu yalnızlıktan kurtarmak için elimizden geleni yapalım Bahri, diye yalvardı. Hayatta o kadar yalnız, o kadar kimsesiz ki...

* * *

Nahidenin gidişi o gece kısmen, ertesi gün de bütün memleket tarafından duyuldu. Herkes ileri geri birçok şey söyledi. Fakat biri, hayatını yalnız onun başına bağlıyan genç kimyager, yıldırımla vrulmuşa döndü. Mahiri bulduğu zaman ayakta durmağa takati kalmıyan bir hasta halinde idi. Sırtından doğru fena bir üşüme geliyor, dişleri biribirine çarpıyordu. Mahir onu evine götürüp zorla yatağına yatırdı. Artık: " Çocuksun, eski zaman âşıklarından betersin. Rüyada meçhul bir dervişin gösterdiği resme tutularak verem döşeğine düşen şehzadeler cinsindensin!„ diye alay ediyordu. Arkadaşının, kaçan, fakat hislerine de lâkayit olmadığını da ima eden, muammalı kadına müthiş bir şekilde bağlandığını görüyordu. Yaramazlık yapan çocuğunu tatlı tatlı azarlıyan bir anne gibi:

— Kimbilir yine ne tedbirsizlikler yaptın!. diye çıkışıyordu. Gece hava rütubetli idi. Belki de geç vakitlere kadar kırlarda dolaştın. Artık sana beyhude nasihatlar edecek değilim. Çünkü ne söylesem aksini yaptın. Unutmak için hayata dalmak lâzımdır dedikçe, hayattan kaçtın. İnzivadan nefret ederim. Bilir misin ki, yalnızlık en azılı hastalıklardan, en müthiş mikroplardan daha berbat birşeydir. Çünkü insan elinde olmadan kendini düşünür. Hislerini didikler. Arzularını karıştırır. Derin ve ham hayallere gömülür. Sonunda da manen yıkılır. Sen inadına hep onu düşünmek, onsuz kalmak ihtimali ile ne hale gireceğini hesaplamakla vakit geçirdin. Ve şimdi maddeten olmasa bile ruhen hastasın.

Genç adam bezgin bir sesle :

— Hastayım !

Diye tekrarladı.

— Ama iyi olacaksın.

— Zennetmiyorum. Belki şaşacaksın. Fakat bende birşey eksildi. Öyle birşey ki, beni ayakta tutan kuvvet yavaş yavaş tükeniyor sanıyorum. Zanneder misin ki onu unutmağı istemedim. Fakat ona yaklaştıktan ve bilhassa biraz da ondan müsamaha gördükten sonra vazgeçmek mümkün değil.

— Nasıl ki ölülerin arkasından hiçbir şey yapılamazsa, bence kaçan kadının arkasından da birşey yapmamalı. İki şey düşünerek :

Zaafı olduğu için kaçıyorsa, ne bahane olursa olsun dönecektir. Beklemeli. İstemediği, belki de nefret ettiği için uzaklaşmışsa ümidi kesmeli. Çünkü zorla güzellik olmaz.

Sermet yatağında doğruldu :

— Birinci ihtimali kafandan çıkar yavrum! dedi. Sevse bile dönmiyecektir. Onda o gurur, o marazî hassasiyet varken...

— Seni sevdiğine ihtimal veriyor musun ?

— Bazen hatta buna inanacağım geliyor. Çünkü aksi takdirde beni hiç dinlemiyecek, hakaretle olmasa bile, bir bakışla gayet sade bir hareketle uzaklaştıracaktı.

— Demek ki daima aranızda bir ümit kapısı aralık bulunuyordu.

— Fakat şimdi o kapı tamamile kapandı. Gitti. Ansızdan çıktı, gitti.

— Peki sana sorması, haber vermesi mi lâzımdı ? Bunu ne sıfatla ondan istiyebilirdin ?

— Evet, ama ne bileyim, insan, hislerinin çıkarına hareket etmek istiyor.

— Nahide senden nefret etmiyor tabiî.

— Zannederim.

— Seviyor mu ?

— Zannedemiyorum.

— Şu halde ?!

— Fakat onsuz da yaşayamıyacamı anlıyorum.

— Basit mahalle çocukları gibi bu yaşta ölümü tahayyül ettiğini ve hatta canına kıymağı tasarladığını aklım
getirmek istemem.

— Sana bir gün onu sorduğu
man "kan, ateş, ölüm ve ıstırap ar
dan gelir„ demiştin ama...

— Sen bana bakma. O dakikada
pek mühlik bir kadın olduğunu bi
ve hakkında bazı şeyler duyduğu
söylemiş olabilirim.

— Şimdi mühlik değil mi ?

— Zannederim.

— Niçin ?

— Seven kadın bütün silâhları
ketmiş demektir.

Sermedin rengi değişti. Gözleri
dü. Heyecanla :

— Demek o da seviyor diye h
Bunu bana daha önce niye söyle

— Belki şimdi bile söylemek
değil.

— Mahir, kelime oyunları yap
sırası değil. Bekliyorum.

— İnsanların katiyetle bilmedikle
üzerinde konuşmaları hiç te doğru
makla beraber yine dilimi tutamıya
O da seni seviyor Sermet !

Genç adam çılgın bir çocuk gi
tağından fırladı. Arkadaşının bil
sıkıyor, deli deli etrafına bakınıyor

Mahir, içine bir büyük kadeh k
boşalttığı çay fincanını ona uzattı.

— Hele şunu iç, sonra yatağa
Seninle biraz konuşacağım... dedi.

Sermet, mahkemesinin son sa
gelmiş bir mücrim gibi dinlemeğe
lanmıştı.

Mahir bir an daldı. O kadını b
manlar kendi de sevmişti. Onsuz ya
mıyacağını düşünmüş, bir sürü çılg
lar yapmak istemişti. Herhangi bir
düğün eli, bu çapraşık gönül da
halletmişti. Bugün içinde, arızasız
maktan gelen bir sukûn vardı. Or
ele bir yuvanın eşiğinden geçer
tahayyül etti. Varlığında hiçbir
duymuyordu. Kalbini yokladı. Ac
sesler duymadı. Demek ki tamamile

TARSU

Çalışkan

Gitti

Tarsus: Umumî görünüşü

Tarsusun tarihî ve coğrafî kıymeti dört sahada da tecelli eder. Şimalde Gülek boğazının karşısındadır. Bu boğaz bin adamı iki adamın imha edebileceği sarplıkta, müthiş uçurumlar, zikzaklı vadiler arasındadır. Güleğin eski adı Göylek olup rüzgâr manasına tercüme edilir. Şimal rüzgârının cenuba geçit noktasını teşkil eder. Bir çok tarihî hâdiselere şahit ve sahne olmuş olan Güleğin en dar yerinde İskender zamanında ölmüş büyük bir kumandanın hatırasını taşıyan (İskender taşı) vardır.

Cenup kısmı Mısırlılar, Finikeliler, Filistinliler tarafından daimî surette yoklanmış ve böylelikle otepton ve pisikolojik totemler daima Tarsusa aşılanmıştır. Bu itibarla Tarsus, şimalin olduğu kadar cenubun da malı olmuştur. İstanbul müzesindeki Horozdövüşü ve Gözlükule hafriyatında çıkan Mısır hiyeroğlifleri ve Finike, Mısır ve Kıbrıs nümunelerini gösteren keramik eserler bunun en bariz delilidir.

Tarsusun şarkı çok karışıktır. Garbini Finikelilerin (M. E. 1200) Akdeniz sahillerine tasallut ettikleri tarihten Pompeyin (M. E. 83) Mersin kenarındaki Viranşehri (Pompei Polis) tesis ettiği tarihe kadar ehemmiyetli tanıyoruz.

İkinci Dikranın hunharane hareketi Tarsusluları muhacerete mecbur etmiş, Pompei Polis, Sempol ve Tarsus aralarındaki kavgalar 200 seneden fazla sürmüş ve nihayet (H: 606) Türkistandan akın eden Türkler buralara yeni bir refah ve saadet getirmişlerdir. Tarsus tetkik edilecek olursa yalnız Şarklı olmak üzere 16 boya rastlanır. Bunların en mühimleri Kırgızlar'dır.

Gözlükulede devam eden hafriyat Çukurovaya kıymetli ve esaslı tarihî malûmat vermeği vadetmiş bir haldedir. Boğazköyde çıkan bir tabletle, Eti imparatorluğu zamanında Türkiye hudutları dahilinde Kizvatna adını taşıyan bir ülkenin mevcut olduğu malûmdu. Gözlükule hafriyatının ikinci yılında Kızvatna kralı İşputahsu'nun topraktan mamul bir mührü ile, karısı Puduhepa'nın Kadeş harbine ait bir tableti meydana çıkarılmış ve bu suretle bu yurdun Kilikyadan evvel Kızvatna adıyle anıldığı sabit olmuştur.

Gözlükulede dördüncü yılını bitiren hafriyat, yalnız bu gibi noktalarda değil memleketin hüviyetini tayinde de çok işe yaramıştır. Gözlüküle İs-lâm, Selçuk, Roma, Helenestik devirlerinde camlı seramik nü verirken, Hitit imparatorluğu

Tarsusun çalışkan ve değerli kay

Bay Mehmet Ali Oran

Tarsusta yeni yapılan İş bankası binası

Tarsus: Şehir sinema ve tiyatro binası

attan Notla

RSU Değerli ve
lışkan dareci Elinde
Gitti Güzelleşiyor

Tarsus; bütün Türkiyede elektriğe ilk kavuşan şehirdir.

Ali Enver TOKSOY

na, Helenestik
alı seramik nü
mparatorluğu

kan ve değerli kay
Mehmet Ali Oran

tiyatro binası

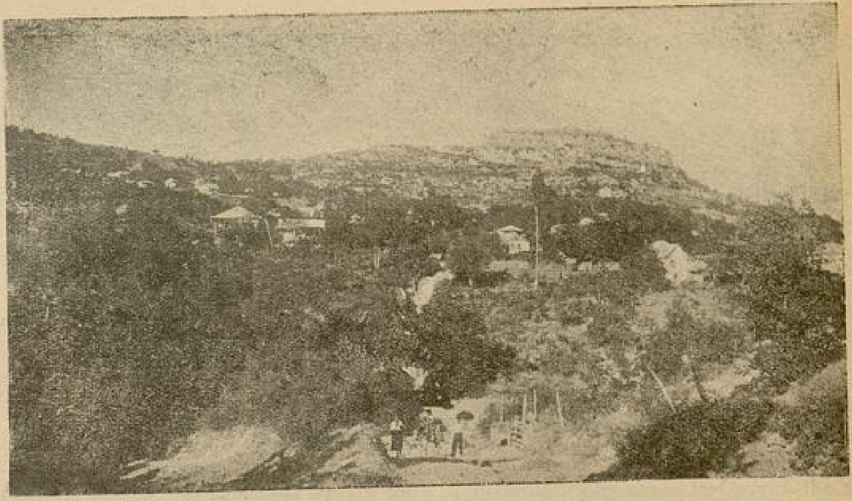

Tarsusun cennet kadar güzel yaylâlarından biri

da da Anadoluya bağlılık gösteren örnekler meydana koymuştur. Uzun müddet Arzıva Etilerine yurt olan bu ülke, Mersin hafriyatında neoletik devre kadar kültürünü ilerletmiş ve tahminen milâttan altı bin sene evvel yaşamış olduğunu, kat'î değilse bile, tereddütlerle kabule saik olmuştur.

* * *

Tarsus daka ziyade bir çiftçi memleketidir. Mahsulâtından başta pamuk gelir. Senede vasatî olarak beş milyon kilo pamuk istihsal edilir. Nafia Vekâletince inşa ettirilmekte olan sulama kanallarının hitamını müteakip Tarsus ticaretinde büyük bir inkişaf vücude geleceğinde şüphe yoktur. İki muazzam mensucat ve iplik fabrikası, pamuk istihsalâtının dörtte üçünü harcamaktadır. Ayrıca beş pamuk ve beş çırçır, bir un, bir buz ve bir elektrik fabrikası mevcuttur.

Tarsus kaymakamı, C. H. P. si ve Halkevi reisleri, belediye encümen azası arkaşımız Ali Enver Toksoyla bir arada

* * *

Tarsusta kültür hareketleri çok canlıdır. Bir orta, beş ilk okulla üç dikiş ve biçki yurdu, bir Amerikan kolleji ve 42 köy okulu mevcuttur. Tarsus, kaza itibarile mektebi en çok bir kasabamızdır. Halktaki maarif sevgisi yıldan yıla artıyor. Bilhassa köylü tabakası cidden uyanıktır. Diyebilirim ki, Tarsus köylüleri Türkiyede en çok okuyan köylülerdir.

1937 Şubatında açılmış olan Halkevi, değerli başkanı bay Fikri Ünlünün himmetile ileri bir kültür müessesesi haline getirilmiştir. Bina yeni baştan tamir ve tadilen tanzim edilmiş; salon, ve sahne inşaatı hitama ermiş, mobilya ihtiyacı Tarsusun hamiyetperver zenginlerinin teberruları ile temin edilmiştir.

* * *

Sıhhî durum iyidir. Memleket hastanesinin yatak kadrosu yirmi beştir. Bunun ihtiyacı karşılıyamadığını gören alâkadarlar, kadronun 50 yatağa iblâğını kararlaştırmışlardır. İkinci pavyona ait inşaat ilerlemiştir.

* * *

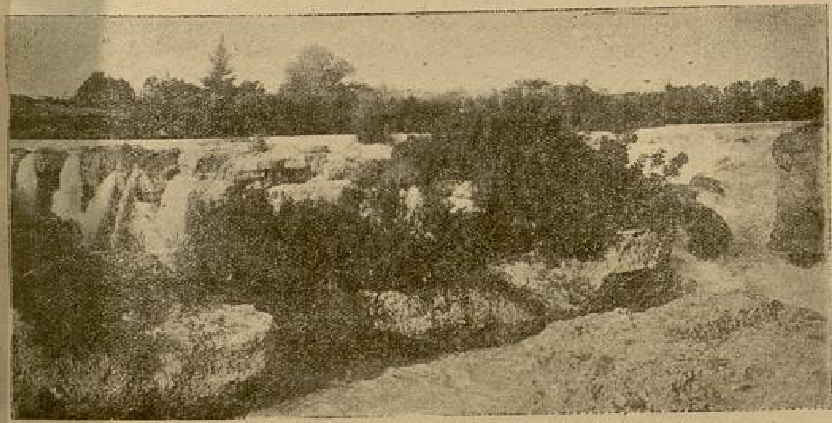

Tarsusta tabiat güzelliklerinden bir şelâle

Fakat Tarsusta göze en çok çarpan şey imar faaliyetidir. Dahiliye makanizmamızın cidden en kıymetli erkânından birisi olup, bütün Tarsus muhitinin hakikî sevgi ve saygılarını kazanan sayın ilçebay bay Mehmet Ali Oran, tarihî ve harap kasabaya lâyık olduğu çehreyi vermek için, her türlü tebrik ve takdirin fevkinde tutulacak surette çalışmış ve bu çalışmaların güzel neticeleri sevinç ve memnuniyetle alınmıştır.

Bütçeyi kısa zamanda 130 bin küsur liraya iblâğ etmek muvaffakıyetini gösteren ve hayatta maksatlı ve iddialı olmasını bilen kimselerden terekküp eyliyen Tarsus Belediye meclisi, güzide kaymakam bay Mehmet Oranın direktifleri ve azasının samimî ve mü-

Tarsus şehir parkının şirin bir köşesi

temadî gayretleri sayesinde umumî ihtiyaçlardan bir çoğunu gidermiş ve dünkü bakımsız Tarsusa cenubun en güzel ve modern bir şehri çehresini vermiştir.

Tarsus, bütün Türkiyede elektriğe ilk kavuşan şehirdir. Elektrik burada ışık verirken, İstanbulda gaz lâmbaları kullanılmakta idi. Belediye ! elektrik tesisatını esaslı surette ıslah etmeyi kararlaştırmış ve bu hususta lâzımgelen tahsisatı bütçeye koymuştur.

Tarsusta, Türkiyemizde eşine nadir rastlanan güzellik ve mükemmeliyette bir park meydana getirilmiştir. Beş bin lira gibi çok cüz'î bir para sarfile tesis edilen bu bahçe, o derece güzel ve öyle rağbet görmektedir ki, pazar günleri Adana ve Mersinden gelen ziyaretçiler daha erkenden bütün parkı hıncahınç doldurmuş bulunmaktadır. Parkta bir çok modern tesisat vücude getirilmiş ve yeni baştan tanzimi için bir plân hazırlanmıştır.

Şehir sinema ve tiyatrosu da Tarsusun kıymetli kazançlarındandır. 10 cu cumkuriyet yılında açılmış olan bu modern bina 700 kişi alacak genişlikte bir salon ve zegin dekora malik bir sahneyi muhtevidir. Halen sesli sinema olarak işletilmekte ve hem halkın medenî bir ihtiyacı, hem de belediyeye bir varidat temin edilmektedir.

Şehir harita ve imar plânı yaptırılmış, icme su tesisatı hitam bulmuş, yeni bir mezarlık kurulmuş, bir çok meydanlar açılmış, istasyonla şehir arasındaki iki kilometrelik yol parke ve yaya kaldırımları beton olarak düşenmiş, bu yolun iki yanına binlerce

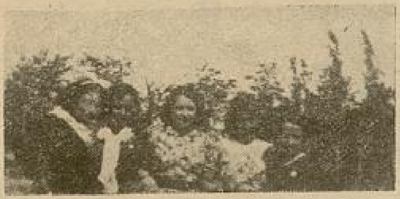

Tarsus ilk okulları öğretmenlerinden bir grup

fidan dikilmiş, mezbaha, hayvan pazarı, keresteciler çarşısı, cumhuriyet meydanı tesis edilmiş, iki umumî halâ yapılmış, eski köprü, yol ve kaldırımlar tamir, yeni köprüler inşa olunmuş, bir çok yol ye sokaklar açılıp genişletilmiş, çocuk bahçesi ve açık pazar inşaatı ilerlemiş, mükemmel bir itfaiye kadrosu teşkil olunmuştur.

*
* *

Yine mümtaz idarecimiz Bay Ali Oranın çalışmalariyle bir çok yındırlık eserleri meydana gelmi Bu meyanda hükûmet konağı yen tamir edilmiş, Halkevine yeni bir na kazandırılmış, yüzlerce kilom şosa, yol, müteaddit köprü ve fezler inşa edilmiştir. Köycülük iş ue bilhassa önem verilmektedir. çok köyler telefon şebekesine bağ mış, jandarma nümune karako açılmış, köy odaları ihdas ve köy de bir çok tesisat vücude getirilmi

Tarsus Duatepe ilk okulu dördüncü öğrencileri öğretmenlerile bir gezinti

Tarsus, hemen her sahada te ve inkişafa mazhar olmuş, iyiy güzele doğru büyük bir sür'atle yen, cenubun incisi vasfına lâyık tikçe daha güzelleşen, modern bir rimizdir.

*
* *

Çalışkan, terbiyeli, müteşebbis idare memurunun az zamanda, da bütçe ile ne kadar mühim ve işler başarmağa muvaffak olabilece bir misal aranırsa, hiç tereddüt et den Tarsusu gösterebiliriz. Yurdu köşesinin bu suretle terakkî ve ink fını görmek ne büyük bir saadet caktır.

Tarşusun güzel caddelerinden biri

Tarsus memleket hastanesi

BİR YAZ GEZİNTİSİ

Yazan : MAHMUT YESARİ

Parmakkapı - Sirkeci . . . Sirkeci - Parmakkapı.

Parmakkapı - Belediye . . . Belediye - Parmakkapı.

Bunları, yeni tramvay durakları sanmayınız. Benim, yıl on iki ay, binip indiğim duraklar.

Heman, hep bu mesafe arasında geçer bir ömrün renksizliğini düşünün. Eğer, sadece yaşamak müratsa, buna da şükür!

Herkesler, böyle! diyebilirsiniz; o da, doğru!

Bir pazar günü akşamlara kadar yatıp dinlenmek isterken, öğleden sonra, bir arkadaşın zorile, sokağa çıktım

Ayak alışmış, yine Kalyoncuya doğru yürüyorum. Arkadaşım, kolumdan çekti:

— Taksime doğru uzanalım.

Günün muayyen saatlerinde, ancak pencere pervazları güneşlenen odamda, adeta üşüyordum; caddede, sırtım kızışmağa başladı.

Yeni kübik apartmanların sıralandığı cadde yavrusu sokaklardan kıvrıla süzüle Altıntepeye ulaştık. Hem yazlık tiyatro, hem kahve olan bay Kamerin Altıntepesi bahçesi, tıklım tıklım dolu.

Boş meydanda, irili ufaklı çocuklar, renk renk bisikletlerle sonsuz turlar yapıyorlar. Bütün apartmanların pencereleri açık..

Arkadaşım:

— Cihangire gitsek, deniz de görürüz, dedi.

Deniz! Aylardanberi, yalnız Köprüden geçerken maviliğini gördüğüm, kokusunu içimde duyduğum deniz!

Onun, hayalimdeki rengi, kokusu, beni gençleştiriyordu. Uzun yolu, umursamadım.

Taksim meydanını, ne kadar zamandır, gündüz gözile görmemiştim. Sular idaresi, renkli fıskiyelerin yerini tamir ettiriyor. Camlıköşkler de, güneşten, ışık ışık yanıyor.

Kapısında çıplak varyete resimleri teşhir eden çalgılı gazinoda, matine var. Fakat, kapıda durup resimlere bakanlar, içeriye girenlerden fazla. Girenler mi akıllı, girmiyenler mi? Dışarıda güneş var, fakat içeride de bahar gibi kızlar var. Zevke bağlı birşey!

Bir polis, dolu bir otobüsü durdurdu. Acaba, bir vaka mı var? diye biz de durduk. Polis, «nizamından fazla olarak» binenleri indiriyor.

Baktım, «Yenimahalle - Taksim» otobüsü! Zincirlikuyu, Maslak yollarının netameliği meşhur. Boş arabalar bile, iskanbil kâğıdı gibi devriliyorlar. O tehlikeli virajlarda, haddinden fazla dolu otobüsün, nasıl görünür kazalara karşı yol alacağını artık bir hesap ediverin.

Ben, polisin yerinde olsaydım, hiç müdahale etmezdim. Otobüsüne acımıyan patrona, canına acımıyan yolculara, acınmaz!

Barı geçtikten sonra, Camlıköşkün altındaki küçük dükkân gözümü çeldi. Camekânda, yağlıboya tablolar, kırık heykelcikler var.

İçeride kimsecikler yok. Kısa bir tereddütten sonra, girdik. Meğer burası, bir resim sergisi imiş. Fakat «D» grubunun mu, «Dadist» lerin mi, «Fürürist» lerin mi, «Empresyonist» lerin mi, belli değil. Mamafiyh, teşhir edilen tablolarda modern ve kübik sanatların her çeşnisi var.

Tablolardaki imzalara bakıyorum: Elif Naci, Arif Kaptan, Abidin Dino, Bedri Rahmi, Hamdi Görel, Eyüp oğlu ..

Tabloların hepsinin sanat eseri olduğu muhakkak. Gelgelelim, peki sanatlardan anlamamak, bu eserlerin zevkini tam manasile tattıramıyor ki ..

Sergiden çıktık Geceleri, gayet mühim fasıllar yapan meşhur hanende ve sazendelerin «icrayı ahenk» ettikleri gazinonun kapısındaki resimlere gözüm ilişiverdi. Kapının solunda, saz heyetinin grup halindeki fotoğraflarına bakıyorum.

Dondum kaldım. Okuyucu bayanlardan birinin başı başka, gövdesi başka. Evet, gövdenin üstüne, bir kesik baş yapıştırılmış. Şu ihtimali düşündüm. Okuyucu bayan değişmiş, yeniden fotoğraf çektirmedense, eskinin başı üzerine, yeninin başı kesilmiş konmuş!

Okuyucu bayanların sağında ve solunda oturan bayanın yüzüne de, bir damga pulu yapıştırılmış!

Çalgılı gazinonun yanındaki hem tiyatro hem kahvenin kapısında, siyahlıktan neftiliğe terfi etmiş yırtık ceketli, yırtık pantolonlu; zafından ayakta duramadığı için mi nedir, duvara dayanarak, «payanda» ile duran bir adam, gelene geçene sesleniyor:

— Meşhur komik burada... Okuyucu Mediha... Varyete..

Taksim meydanında mısınız, yoksa, Galatanın eski baloz'arı önünden mi geçiyorsunuz, şaşırıyorsunuz.

Taksimdeki sinemanın kaldırımı, seyyar kundura boyacıları ile geçilmez bir halde. Seyyar simitciler, simitleri kutunun üstüne koymuşlar, camlı kutular, boş akvaryum gibi duruyor.

Sokaklar, öyle kalabalık ki, insan yürümesini şaşırıyor Garibe giden şey, yeni şapkalar, yeni esvaplar giymiş genç, orta yaşlı, ihtiyar kadınlar, bana, çarpıp çarpıp geçiyorlar, evet, hem de omuz, dirsek vurarak!

Bunun manası, ne olabilir? Manası yok. Kadınlar biribirlerinin tuvaletlerine bakmaktan etraflarını göremiyorlar. Bu tartaklanmanın sebebini anladım. Ben, bir moda, tuvalet kurbanı idim!

Ben, moda kurbanıyım ama, kadınlar, benden fazla. Eskiden çocuk arabalarını, «dadı» lar çekerlerdi; şimdi «mama» lar çekiyorlar. Arabaların şıklığı, pahalılığı, yeni bir lûks yarışı!

Ne komik manzaralar da var. Bir cici anne, henüz emekleme çağındaki ve araba içindeki çocuğuna, yeni usul, - ismini bilmediğim için kusuruma bakmayın! - çocuk koşumunu takmış. Çocuk, yürüyemiyor ki arabadan atlasın. Yoksa, bu da yeni bir lûks!

Cihangire inen yollar, Sultanahmeddeki hafriyatı hatırlatıyor. Ayaklarımız burkularak, kapanmamak için iki arkadaş biribirimize tutunarak sendeliye sendeliye Cihangiri bulduk.

Denize bakan setüstü kahvede, yol yorgunluğumuzu, ancak, iki saatte dinleyebildik.

Kahvenin radyosu, hem şarkıları çalıyor, hem de spor haberlerini veriyor.

Meşhur spor şpigeri Sait Çelebi, arada bir, nükte er de yapıyor:

— Bir zamanlar, «spor alemi» ni çıkarıyordum. Birgün postacı geldi, Almanyadan gelen bir mektubu getirdi. Adresi şu: İstanbulda Babıâlide Sait Çelebi. Bu kısacık adres, beni bulmuştu. Neden sonra Almanyaya gitmiştim. Bir polise, bir yer sordum. Biraz yanlış telâffuz etmişim, cevap bile vermedi

Bu nükte, herhalde, tuhaf olacak ki, bahçedekilerin birçoğu güldü

Sağımızdaki masada, biri kız, üçü erkek dört kişi oturuyor. Masa üzerinde kitaplar, defterler var. Kendi kendime:

— Gençler, imtihanlara hazırlanıyorlar!

Diye seviniyorum.

Birara, konuştuklarına kulak kabarttım; genç kız, içini çekiyor:

— Eğer pokerde kazansaydım, o iskarpini alacaktım.

Arkadaşları gülüyorlar:

— Şansını, bir daha dene!

— Amma, bende paralar suyunu çekti.

Güneş, daha çekilmedi amma, denizden gelen rüzgâr, insanı üşütüyor.

Kahvenin yukarı setinde, şakır şakır tavla oynıyan iki şişman kadını; kaynanasına yaranmak için bir türlü rahat hasır koltuk bulamıyan damadı; yanındaki oksijenli çiğ sarı, zayıf, yaşlı kadını dinler gibi görünen genci; hantal, dili gubad emlâk tellalı ile arsa pazarlığında uyuşamıyan aile babasını; çay, kahve, limonata içerek denize karşı keyif çatan halkı, kendi alemlerine bırakarak, tekrar, «âsarıatika hafriyatı yolları» na düzüldük.

Taksime çıktığımız zaman, gün epice kararmıştı. Akşam ayazı, sırtımı ürpertiyordu. Fakat, cici anneler, halâ, ağır ağır nazlı adımlarla arabaları çekiyorlar.

Acaba, bu yavrulara, akşam ayazını doktorlar mı tavsiye etmiş, dersiniz?

Taksime doğru yürüyoruz. Stadyumdaki güreşler bitmemiş. Kapının önünde, beyaz takkeli, beyaz önlüklü, bahçıvan kovasına benzeyen teneke kaplarla su satan seyyar sucular; simitciler, uyuklayarak, çıkışı bekliyorlar.

Taksim bahçesinin demir parmaklıkları yer yer sökülmüş, tamirat var. Bahçe yaza hazırlanıyor.

Cadde, gittikçe kalabalıklaşıyor. Şişliden, Tepeden, Mecidiyeköyden, Maslaktan dönen otomobiller, bir düğün alayını andırıyor.

Sabahleyin, Taksimden Galatasaray istikametine inen tramvay dolu idi; akşam basınca, Taksimden Harbiyeye çıkan tramvaylar adam almıyor. . .

Arada bir, üstleri açık tenteli hasır arabalar da çan çalarak geçiyorlar.

Kış, meğerse, sır saklıyormuş. Bir genç erkeği, bir genç kızın, bir genç kadının kolunda görüyorum. Kışın tanışmış olacaklar. Yazın, kupalar meydana çıkıveriyor.

Yorgun, eve dönüyorum. Geceler kısa, erken yatmalı.

TÜRKİYEYE DEVRİ BAHİS MEVZUU OLDUĞU SÖYLENEN

HALEP HAKKINDA

Yazan : Ali Enver

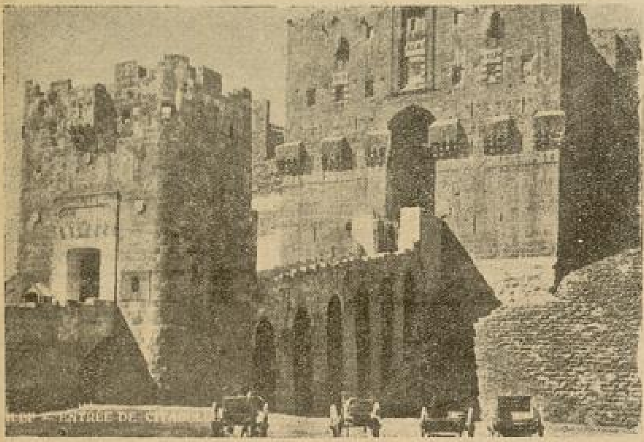

Halep Kalesinin methali

Yüzyıllarca Türk idaresi altında kalan ve Türk bayrağının sayesi altında yaşayan Halep, kadim ve tarihî bir vilâyettir. Kamusuâlâmda (garben Adana vilâyeti ve Akdeniz, cenubugarbî cihetinden Beyrut ve Suriye vilâyetleri, çenubuşarkî cihetinden Zor sancağı, şimalişarkîden Diyarbekir ve şimalden Mamuretülazize ve Sıvas vilâyetlerile muhat ve mahdutdu) denildiğine ve topraklarından bir kısmını Hatay Devletine ilhak eylediğine göre Halep, bugün eskiye nisbetle çok daralmıştır. Bununle beraber, Meydanı ekbezden başlayıp Irak ve Cizre topraklarına kadar uzanan geniş bir hududa malik olduğu gözönüne getirilecek olursa, halen mevcut vilâyetlerin toprak bakımından en genişini teşkil ettiği kolaylıkla meydana çıkar.

Vilâyet arazisinin büyük bir kısmı kuru ovalardan mürekkeptir. Halep şehri civarı müstesna, diğer kısımlardan iyi netice alınmaz. Bunda, zer'iyatın iptidaî vasıtalarla yapılmakta olmasının elbette büyük tesiri ve rolü vardır. Fakat, Halep daha ziyade bir ticaret, transit ve endüstri merkezidir. Çamcılık, kuyumculuk, sabunculuk, ipekcilik, şekerlemecilik ve yağçılık çok müterekkidir. İki bini mütecaviz dokuma tezgâhı faaliyet halindedir. Ümitburnu ve Süveyş yollarının açılması Halep iktısadiyatını ehemmiyetli surette darbalamıştır. 1921 de 50 milyonluk ithalâta mukabil ancak 20 milyon ihracat kaydedilebilmiştir.

Halep şehri 380 metre rakamında bir tepe üzerinde bulunmakta ve Gaziantepten gelip tepe altından akan Balıkçayı sayesinde susuzluk çekmemektedir. Şehirde halen 150 bin nufus vardır. [1] Müslümanlardan sonra en kalabalık ekalliyet Ermeniler ve onda bir nispetinde Yahudilerdir. 24 mahalleye ayrılmış olan şehri dokuz kapılı kalın ve tarihî surlar ihata eylemiştir. İç kale, ortada

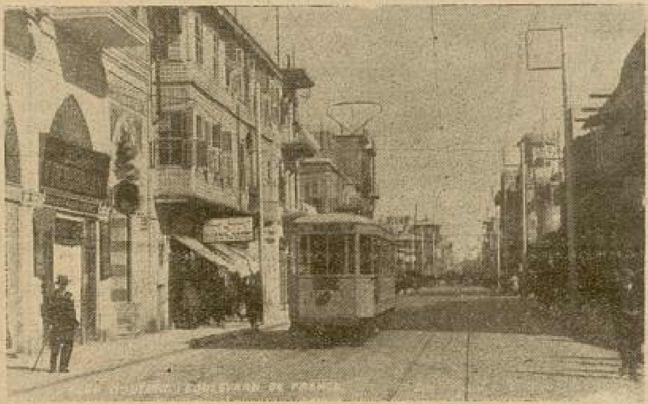

Halepte Fransa bulvarı

ve 60 metre irtifaında sun'i bir toprak yığınının üzerinde yükselir.

Yunan müverrihlerinin yazdıklarına göre şehrin ilk ismi Halibon imiş. Hazreti Ömer zamanında İslâmlar eline geçmiş, bir müddet sonra gene Bizans Rumlarına intikal etmiş, Hülagûnun tahribine uğramış, Timur tarafından zaptedilmiş ve nihayet 1517 de Türk idaresi altına girmiştir. Şemsettin Sami Osmanlı zamanındaki asarı: 155 cami, 164 mescit, 23 medrese, bir idadi, askerî ve mülkî rüştiye, 90 ilk mektep, 39 gayri müslim mektebi, 5 kütüphane, bir ..., iki darüşşifa, bir kışla, 23 tekke, ... türbe, 13 kilise, iki havra, 73 ..., 120 han, 11 köprü olarak göstermiştir. ...milerinden en büyüğü Camiikebir ... hicrî 90 tarihinde Emeviler tarafından yapılmış, muhtelif tahrip ve t... görmüştür.

Halep Türkler zamanında ... alâkaya mazhar olmuş ve umr... yeti diğer birçok şehirlerden ziy... rada tekâsüf eylemiştir. İmar ...leri zamanımıza kadar devam e... Halep, modern bir çehre iktisab... lamıştır. Aynı mamuriyet di... merkezlerinde de gö... maktadır. Ayrıca T... Suriye hudutları ... Kamışlı, Amude, Cer... bi yeni ve modern k... teessüs etmiştir.

Halep ve mülhak... kının mühim bir kısm... ler teşkil eder. A... beri Türklerle vaki i... Türklerden gördükleri ve müsevi muamele... siyle ahalinin, istisna... men hepsi Türklere ... Bir çok kasabalarda Türk âdet ve an'anele... dir. Hepsi Türkçe ... kasabalarda ekseriya ... konuşulur.

Türk milletine çok temiz ve ... duygularla bağlı bulunan Halep... kılaplarımızı büyük bir dikkat ... ile takip ve tatbik eylemektedir...

(1) Şehir 1238 hicrî yılında 300 bin nufusa malikti. O yıl vukubulan şiddetli bir zelzele dolayısile bu miktarın yarıdan fazlası telef oldu. Halep hicrî 1170 de de büyük bir zelzeleye uğramıştı.

Halep - Aziziye Lâmot caddesi

Bir seyahatten notlar:

Mersinde Muvaffak Bir Aile Yuvası:

MODERN BİÇKİ ve DİKİŞ YURDU

Yazan: Ali Enver TOKSOY

Mersinin sokakları da caddeleri gibi muntazam. Kıymetli şehirci urbay Mitat Foroğlu, yalnız anacaddeleri parke veya asfalt döşetmekle kalmamış, sokakları da aynı ehemmiyetle ele almış. Bir sokaktan diğerine dalan otomobilimiz anacadde üzerindeki yürüyüşünden az farkla ilerliyor.

Bayan Nazmiye Aytuğ'a saat on birde ziyaret edeceğimizi bildirmiştim. Halbuki, şimdi saat on ikiye çeyrek var. Evdeki hesap bir türlü çarşıya uymıyor. Beş dakika derken, çeyrek saatın geçtiği oluyor. Nitekim, bir tesadüf, dakikalara o gün de böyle bir sür'at verdi.

İleri şehrin biricik aile yuvası olan Modern Biçki ve Dikiş yurdunun kıymetli müessisi bayan Nazmiye Aytuğ, bizi kapıda karşılamak nezaketini gösterdi. İtizarlarımı hep aynı nezaket ve tevâzula karşılıyordu. Bu hal, bir mecburiyet tahtında uğradığım mahcubiyeti nazarımda bir kat daha büyüttü. Yurdun küçük, fakat sevimli bahçesinde toplanan genç kızlar, bariz bir sabırsızlık içersinde idiler. Öyleya, onları boş yere bekletmekte ne hakkım vardı? Bir yazı neşredeceğiz diye herkesi dakikalarca intizarda bırakmak, münasebetsiz bir hareketti. Evet: fakat, onlar bunun sebebini bilselerdi, beni mazur görmekte tereddüt etmezlerdi. Mamafih, istisnasız hemen hepsi direktörlerinin taşıdığı nezaket ve tevâzua sahip gençlerdi. Çehrelerinde en ufak bir memnuniyetsizlik izi okunmıyordu. Başlarile, gülerek selâmladılar.

Konuşuyoruz. Bayan Nazmiye Aytuğ, 1927 de Divanyolu Biçki yurdundan mezun olarak buraya gelmiş ve on iki senedenberi büyük bir ferağat ve fedakârlıkla çalışmalarına devam eylemekte bulunmuştur. İlk yılın müdavim sayısı on beşi geçmezken, bu yıl kırkı aşmıştır. Şimdiye kadar yetmiş beş mezun veren yurtta, ilk mezunlardan bayan Mürüvvet Alperde vazife görmektedir. Talebenin 16 sından ücret alınmamakta ve diğerleri çok az bir ücrete tâbi tutulmaktadır.

Yurt her sene muntazaman sergi açmaktadır. Bir evvelkinden daima daha muntazam ve itinalı surette hazırlanan ve her defasında büyük bir rağbet ve takdir kazanan bu sergiler, Mersinli genç kızların yüksek kabiliyet ve san'at kudretlerinin tecellisine vesile teşkil etmektedir.

1939 sergisi için daha şimdiden çalışılmıya başlanmış. Üç aylık bir mesainin mahsulü olan tuvalet ve roplar, muhtelif çocuk elbiseleri ve bunlara müşabih evişleri bende takdir ve tebrikin en yüksek hisleri uyandırdı.

Yurt direktörü Bayan Nazmiye AYTUĞ

Yurdu idare edenler arkadaşımız Ali Enver TOKSOYLA

Bayan Nazmiye AYTUĞ idaresindeki biçki ve dikiş yurdu mezunlarından bir grup.

Yurt Talebe ve Öğretmenleri yazıcımızla bir arada

Halep Hakkında

— Başı 14 üncü sayfada —

Halebin Türkiyeye terkedileceği haberi her sınıf kalkı son derece sevindirmiştir.

Türkiyeyi Suriyeden ayıran bil'cümle hudut toprakları Halebe aittir. Bugünkü hudut hiç de tabiî bir hudut değildir. Aradaki arıza şimendifer hattından ibarettir. Meselâ Nusaybinde hudut taşı kasabanın hemen içersine sokulmuştur. Bir adım ötesi Suriye, bir adım berisi Türkiyedir. Tam ve tabiî hudut Halep vilâyetinin bize terki halinde teessüs edebilecektir. Şimdi her Halepli o mes'ut günü beklemektedir.

No. 2

Ben de o zamanlar elimi, onun kızıl saçlarının dalga dalga uzayarak ensesinde büklümler yapan akışına bırakır ve kırmızı iki elma diliminden daha taze dudaklarını öper, öperdim. O, benim hayatımın göğsünde vuran kalpti ki, yüzünü biraz neşesiz, biraz kederli gördüğüm günleri yaşadım demezdim.

Hele soğuyup bıkmak aklıma gelir şeylerden bile değildi...

Hayatımda açtığım yaprakların en karası, onu müebbeden kaybetmek korkusu ile yaşadığım iki kısa saniye oldu.

Ne güzel hatırlıyorum. Karanlık bir yaz gecesi o denize girmiş, yüzüyor; ben de balkonda pijama ile oturmuş, sigaramı içiyordum. Fakat nasıl oldu da birdenbire vücudum bir elektrik hızıyle ürperdi. Uzaklardan gelen ince boğuk bir ses kısa fasılalarla "Sabri!.. Sabri!..„ diye haykırıyordu. İki saniye sonra vaziyetin vehametini anlamıştım.

Kafamın içindeki akislerle sarsılan vücudumu topladım. Bir lâhzada kendimi balkondan altı metre derinde bulunan kumluğa attım. Ve suların vahşî soğukluğuna dalarak yüzmeğe başladım. Açıldıkça deli gibi çırpınıyor ve her kulaçta "İclâl.. İclâl.. neredesin?„ diye bağırıyordum. Böylece iki dakikadan ziyade denizin üzerinde oraya buraya koştum durdum.

Nihayet biraz daha açıkta onu sarı saçlarından farkettiğim zaman; zavallı karım dermanı kesilen kollarını iki tarafa salmış, suların üstünde ölüler gibi baygın bir halde yatıyordu.

Onu sol kolumla kucakladım, sağ kolumun ve bacaklarımın bütün kuvvetiyle çabalayarak kıyıya çıktık.

Sığda yüzen çocuklarla, vakayı haber alan komşu yalılardaki kadın erkek onbeş yirmi kişilik bir kalabalık sun'î nefes vermeğe çalıştığım karımın etrafını almışlar, telâşlı telâşlı hareketlerle birşeyler konuşuyorlardı. Ben, yavrusunun son nefeslerini dinleyen içli bir baba heyecaniyle çırpınıyor, aklî muvazenesini kaybetmiş bir hasta gibi etrafımdaki gürültüleri duymuyordum.

Karımı kucakladım. Arkamdan gelenlerle beraber merdivenlerden yukarı çıktık. Salonda beş dakika kadar onun vücudunu oğdum. Şakaklarına kolonya sürdüm.

Nihayet gözlerini açtı. Etrafına bakınırken dudakları arasından "Sabri„ diye mırıldandı.

Islak dağılmış saçlarını titreyen parmaklarımla arkaya doğru tarayarak içimde bir "Oh» gibi ferahlayan kurtuluş havasını kokladım. Ve ateş kesilen dudaklarımı soğuk alnında, yanaklarında gezdirirken o, hafifce doğrularak öksürükleri arasında :

— Nasıl kurtuldum ? diye sordu.

Ve müşkül birşeyi hatırlamak ister gibi, bir müddet düşündükten sonra kesik kesik anlattı !.

Sahilde yüzerken biraz açılmak istemiş. Uzaklarda denizin karanlığından korkmuş. Bu perişanlık içinde ayağına da kıramp girince birkaç defa bağırdıktan sonra bayılmış, kalmış...

Zavallı küçüğüm, bu geceden sonra kendini bilmeksizin hasta yattı. İki gün bir dakika bile gözlerimi kırpmadan onun başucunda oturup bekledim.

Korkunç kâbuslar içinde: "Sabri.. Sabri.. gel beni kurtar„ diye çırpınıp sayıklarken orada nasıl olup ta çıldırma[...] halâ hayret ederim...

O zamandanberi karım yalnız [...] girmez. Hattâ benim açıldığımı b[...]se müşteki ve biraz da sertçe: "D[...]tık Sabri„ diye bağırırdı... Ben on[...] fazla üzmemek için döner ve k[...] vahşî sularda Heronun meşalesi[...]şan Leandır gibi onun sahildeki [...]lasına doğru yuvarlanırdım.

Şimdi ise onu ormanlarda [...] böceklere bile hükmeden ilâhî Diy[...] daha füsunkâr buluyorum... Esa[...] aşk âleminin renk ve musiki ile ç[...] pınarlarında gül kokulu penbeliğin[...] bül seslerinden şarkılar okuyor ve [...] yaprak kakmalı gözlerinin şeffaf d[...]ğinde yüzüyor... yüzüyorum...

Gezdiğim bu hayal dünyasının [...]nık gözlerime yayılan, baygın lez[...] hasırın üstünde uyuyup kalmışım.

. . . .

Silâh sesine benzer bir gürül[...] gözlerimi açtığım zaman yanımda n[...]rım, ne de arkadaşım vardı.

Süratle ayağa kalktım. Karşı ağa[...] altında kesif bir kalabalık halkala[...] bir takım meraklı hareketlerle orta[...]dıklarını görmeğe çalışıyorlardı. Ko[...] kalabalığın arasına girdim, mesele [...] kadar ehemmiyetli değildi.

Bahçıvan sol kolundan yarala[...] bir Binbaşıya vakayı anlatmağa çalı[...]du. Kulak verip dinledim :

— Çok fazla içmiş, kendini bil[...]du beyim. Ne bileyim ben böyle [...]ğını!.. Getirdiğim öteberinin parasını [...]dim : "Kaçmıyoruz ya, buradayız!„ [...] bana küfretmeğe başladı.

Ben de kızgınlıkla ne söylediğimi [...]miyorum. Yalnız onun tabancasını [...]rıp üstüme ateş ettiğini gördüm.

Diyor ve bazan yüzünü buruşturakak ni yaralı koluna götürüyordu...

Eğildim baktım yarada tehlike yoktu. ırşun kemiği sıyırtarak bazu adalesini ·lip geçmişti... Kolunu yukarısından bir endille sıktıkları için fazla kan'da zayi memişti.

Hemen ayak üzeri bir reçete yazdım yaralıyı orada bekleyen otomobillerden riyle şehre göndereim...

Biçare adam nekadar çok sevindi. tomobile binerken bir köylünün gönül ıffetiyle:

— Allah senden razı olsun beyim!.. iyordu.

Ağacın altına dönerken elindeki süıhiyi doldurmağa giden Ayseli gördüm.)na:

— Fikret beyle hanım neredeler? diye ordum.

— Beyefendi Hanımı ata bindirdi. Bu arafa doğru gittiler. Derken eliyle bağları österiyordu. Ona tekrar: " gitmeleri çok ıldu mu „ diye sormadım. Ceviz dallaından sızan güneşin ılık şualarile parça ıarça aydınlanan hasırın üstüne uzanım. İçimde bir ziya süratile genişleyen eessürün seraplı ufuklarında yaralı bir kanat halsizliğiyle çırpındım durdum. Önümden geçen derenin şırıltırına adım uydurmak yalnız kahkaha ile bitmiyor. Bu garip tempo ezeli açgözlülüğü ile insanın gözyaşlarını da beraber alıp götürüyor..

Onun hışmından azade kalan saadet şimdiye kadar kaç kişiye müyesser olmuş ki?!...

Rüzgâr kıt'adan kıt'aya alabildiğine koşar onun doludizgin kuvvetini kim kucaklayabilir...

Serap!.. Serap!.. Bir avuç su şeklinde dudağın çatlaklarına dolan sıcak kum taneleri:..

Fakat yürümesini bilenler için daha ilerde billûr çağlayanlardan bir pınar, söğüt dallarıyla gölgelenmiş yeşil çimenler var...

Bakalım şimdiye kadar elimden tutup yürüyen taliim beni, daha nerelere kadar sürükleyecek?..

Dünyada onun refakatinden ayrılmak kadar feci birşey yok. Bu meçhul vücudun elimizi bırakmasiyle yollarımız bir çöl ve ufuklarımız serap oluyor... Kuruntuyu hiç sevmediğim halde nedense bu gün onun seyrine kapılmışım. Fakat bu pek ehemmiyetşiz bile olsa iyi bir şey mi sanki... Vehim insan kafasında akan ince bir korku ırmağıdır; gitgide büyür ve bütün düşünceleri kaplayan ve boğan bir sel olur.. derler... Onu hisseder görünmekten sakınmak; mütecessis olmaktan daha parlak bir şey olsa gerek.

Mes'ut olmuş kimseler safiyetle yaşamış insanlardır... Karımın sesiyle yattığım yerden doğruldum... Fikret arkada o önde koşarak geliyorlardı. Sinirleri gerilen yüzüme gülümseyen bir şekil verebilmek için neler çektim. Tozpenbe yanakları al al kesilmiş ve iri nar taneleri gibi şeffaflaşmış olan yüzünün en manidar tebessümü ile karım:

— Uyandın mı Sabri? diyordu. Ben ata bindim.. görmeliydin yavaş yavaş koşturdum bile. Hızlı da koşturacaktım amma Fikret bey razı olmadı.

Bu esnada arkadaşım tekrar geriye dönmüş, hayvanları tutan jandarma neferine birşeyler söylüyordu. Elimi, onun dallardan süzülen akşam güneşinin sedef ışıklarile parlayan, kızıl saçlarına uzattım. Dudaklarını bükerek babasına şikâyetini söyleyen nazlı çocuklar gibi:

— Sana darılacağım İclal! dedim.

— Neden?...

— Beni dinlemiyorsun.

— Peki fazla olarak ne yaptım?..

— Beni üzmek için bu yaptığın kâfi değil mi?. Ata binmek ne ise, o da uslu olmak şartiyle; fakat koşturmak tehlikelidir küçüğüm. Sen, o heyecanı yaşadığın için bilmiyorsun. Ama ben öyle miyim ki... Sen anlatırken bile yüreğim çarpıyor...

Deniz kazasını ne çabuk unuttun; o zamanlar da " yüzmek biliyorum birşey olmaz „ diyordun...

Karım, uzun nasihatlardan sonra biran için uslanmış bir hayalâz nedametiyle başını öne eğerek:

— Peki... şimden sonra koşturmam! dedi.

Onun, bir sürü şikâyetten sonra böyle başını eğerek, bana itaat edişine hiç dayanamaz: " Bana bakma ben deliyim İclâl „ diye bağırıp ağlamak, ihtiyaciyle yanardım... Acaba bu yeşil yaprak kakmalı gözler içimde daima bir neş'e kaynağı olarak mı görünecek?.. Ve ben her zaman bu neş'enin iradesiyle bütün infiallerimi çarmıha mı gereceğim?.. Fakat her halde içimin yegâne güneşi odur. Yoksa benim için elem gecelerinin boş; Meçhul karanlığında yaşamak nasıl mümkün olurdu?. En hassas bir yerimde toplanan kara bulutları renklemek için ona:

— Haftaya hep beraber Barbarosa gideriz İclâl?.. dedim. Ve bu esnada yanımıza gelen Fikrete dokundurarak:

— Eğer Fikret bana da bir hayvan bulursa?.. diye ilâve ettim. Arkadaşım sevinçle:

— Kabil... Hem güzel bir şey olur; diyordu. Fakat karımın gözlerini güldüren ince, hassas cizgiler bana biraz donuk, biraz ciddî gibi geldi... Sordum:

— Nasıl İclâl hoşuna gitmedi mi?

O itiraz eder gibi ince kumral kaşlarını kaldırarak:

— Gitmez olur mu hiç.. Daha şimdiden o günü düşünüyorum...

Biz Fikretle kısa kısa mevzular üzerinde konuşarak, gülüşerek vakit geçirirken o, uzun kirpikleri arasından ikimizi, bir mukayese bakışiyle ayrı ayrı tetkik ediyordu... Bir aralık arkadaşımın yüzüne bakmadan karıma:

— Fakat İclâl, dedim, bakalım Fikretin atı senin her istediğin zaman boş bulunacak mı?..

Arkadaşım:

— Tabii.. tabii İclâl hanım ne zaman isterlerse mümkün; diye karıma yeni bir heves sahası açarken ben biraz alaycı.

— Eh artık çekecegin var dostum... Temenni ederim ki at için her gün sana bir haber gelsin.

O gülerek:

— Eğer İclâl hanım yorulmazlarsa, at hiç yorulmaz sanırım; diyordu.

Dikkat ettim yılların üstünde hiçbir iz bırakmadan geçtiği bu çehre, her bakışta bana uzak bir mazinin karışık hatıralarını aksettiriyordu... Onda değişen yalnız birşey varsa, bu da etvarına bir takım artistik pozlar vererek kendini film kahramanlarına benzetmesi idi.. Kübik hayata gösterdiği samimiyeti bu adamın bakışından, konuşuşundan, yürüyüşünden ve bütün hareketlerinden okumak hiçbir şey değil.. Mamafi daha mektepte iken onun bir salon zabiti olacağını tahmin etmiyor değildim. Ben Tıbbiyede idim, o da harbiyenin son sınıfını okuyordu. Bir gün Köprü başında karşıma çıktı:

— O... Sabri ne eyi, isabet.. gel seni bu akşam Beyoğlunda bir çaya götüreyim? diye koluma girdi. Ben merakımı saklamıyarak ona sormuştum:

— Yahu sen böyle şeyleri nerden biliyorsun?

— Salon olsun da ben bilmeyeyim:.. hiç bu kabil mi?.. diye beni de sürüklemeğe kalkmıştı. Cebinden çıkardığı bir tarakla kıvırcık sarı saçlarını tararken ona sordum:

— Zabit çıktıktan sonra nereleri gezdin Fikret?..

— İkinci mülâzimliğim hemen hemen Şarkta geçti azizim. Daha sonraları Konya ve Bursada bulundum. Nihayet iki sene evvel Mülâzım olarak İstanbula döndüm.

Bu esnada bizi getiren arabanın şoförü yanımıza kadar gelmiş:

— Geldim beyim! diyordu.

— Peki oğlum kalkıyoruz; diye onu savdıktan sonra hizmetçi kıza:

— Aysel! hadi kızım sepetleri otomobile götür; dedim.

Ağaçların üstünde kaybolan güneş, günün son renklerini de toplayup götürmüştü... Araba araba kalkan gurupların uzaklaşmasiyle ağaç altları tenhalaşıyor; koruya, havanın kararan şeffaflığından mahzun bir sessizlik çöküyordu... Kuş cıvıltıları çoktan dinmiş ve Ağustosböceklerinin sesine de gizli bir melâl sinmişti...

— Arkası var —

MODA
ve
EL İŞLERİ

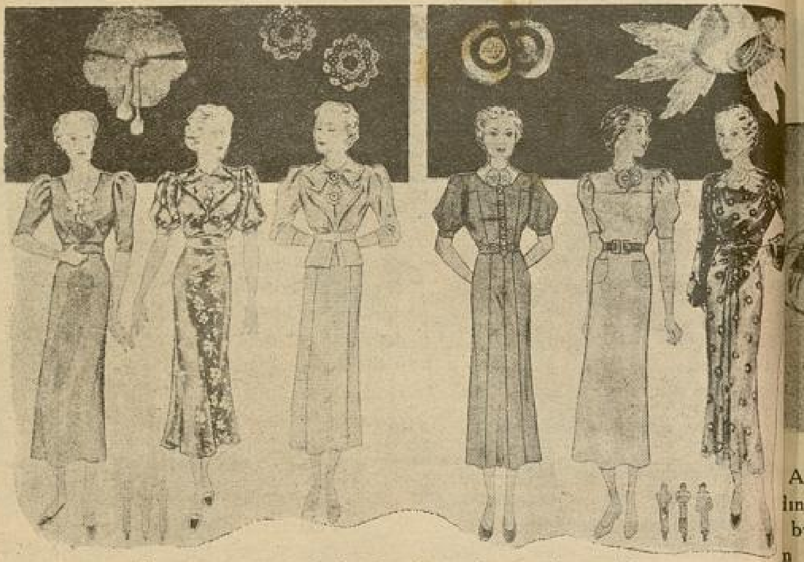

İlkbahar ve yaz sokak kıyafetlerinden zarif örnekler.

Sade bir kombinezon örneği.

Çocuk çamaşırları

A — Bu çocuk gömleği gayet kolay ve patronda görüldüğü veçhile kesilerek yapılır. Bel ve yaka kenarları hafif örgü ile süslenir.

B — Don ve fanilâ. Güzel bir çamaşır örneğidir. Gömlek hayli uzun olduğu için donun içine girer, ve resimde görüldüğü veçhile, dona düğümlenir. Mevsime göre jarse, keten veya yünlü kumaştan yapılmalıdır.

C — Modelde gördüğünüz çocuk pijaması, pazenden ve tek bir parçadan ibarettir. Eli makas tutan her

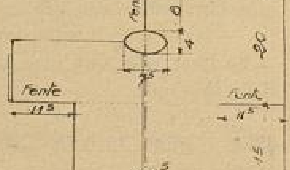

ev kadını modele bakarak yapabilir.

D — Kız çocuklar için güzel [...]tik bir entari. Altındaki de donud[...]tarinin yakası ve kolları elişidir.

Avrupada çok zenginler müstesna, her
lın ve kız örgü işlerini kendileri yapar
bunlara ince zevklerini de katarak
n kendilerinin ve hem de yuvalarının
lığını, zerafetlerini ucuzca temin eder-

Avrupada çok moda olan bir pelerin örneği

Burada gördüğünüz model, sık sık yapılan ve çok moda olan bir pelerin modelidir. Bir şişle boyun etrafı yukarıdan zincir örgü yapılır. Renkler; bej ve kahverengi; açık gri ve lâcivert; siyah ve beyaz gibi roba uygun renklerden yapılmalıdır. Mamafih tek renk te olabilir.

İlkbahara mahsus güzel bir Blûz

Üç katlı fantazi yünden tek şişle iki renk üzerine işlenir. Kahverengile bej, siyahla beyaz ve bunlara benzer renkler intihap edilmelidir.

Son moda bir örgü caket

Bu zarif caketi aşağıdaki tarife göre
ü işlerile hiç uğraşmamış olanlar bile
abilirler.

Çifte şişle fantazi yünden işlenecektir.
inci sıra: Bir ilmik yüz, bir ters; ikin-
sıra yalnız ters; üçüncü sıra: birinci
gibi, dördüncü sıra: ikinci sıra gibi..
böylece sona kadar devam eder. Ca-
bele doğru galonla dikilecektir.

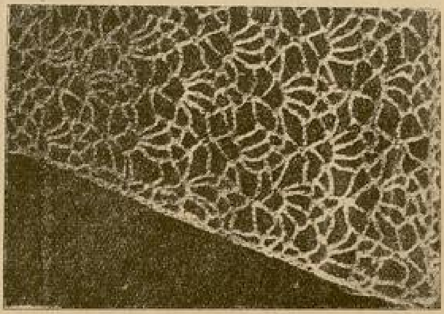
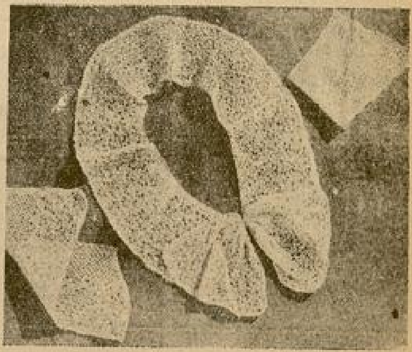

Roplar için zarif yaka ve manşetler

Tek renkli koyu roplar için yaka ve manşet örnekleri. D. M. C. nin 12 numaralı ipliğiyle. Büyütülmüş modelde görüldüğü gibi örülerek roba zerafet verir.

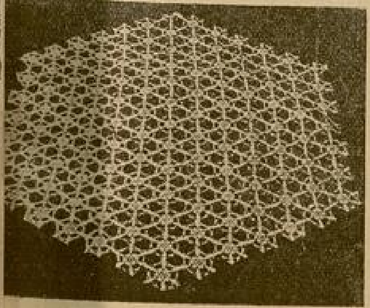
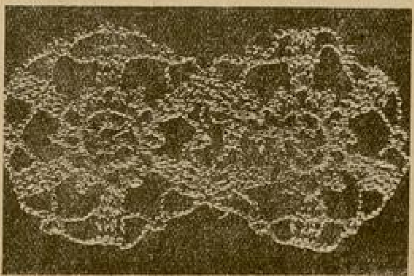

Altı Köşeli Örgü Örtü

o markanın 12 numaralı veya D. M. C. nin 8 numaralı ipliğiyle ayrı ayrı motifler
de işlenir. Motiflerin işlenme tarzı büyütülmüş modelde açıkça görülmektedir. Biribirlerine birleştirilerek örtü meydana gelir.

5 — Gece tuvaletleri için renkli işten güzel bir çanta

Renkli iplikle parlak ipekli üzerine broderi yapılır. Çantanıd yapılış tarzı modelde görülmektedir. Broderide renklerin imtizacına dikkat edilmelidir.

№: 15

— Küçük sevgilim, güzel sevgilim.. benim güzel bebeğim.. diye mırıldandım. Ah, bütün dünyanın yıkıldığını duysam, sen yanıbaşımda iken umursamam... Yeryüzünde güzel, canlı ve yaşaması elzem olan yalnız sen varsın...

Mehpare, yorulmuş gibi, kolumu sımsıkı tutarak yüzüme baktı. Gözleri mazlûm bir ifade ile gülüyordu:

— Hani, hiç birşey söylemiyorsun! dedim.

— Bilmem ki.. ne söyliyeyim..

— Yoruldun mu?. İşte geldik. al, anahtarları.. kapıyı sen aç Mehpare...

Mehpare bir anlık bir tereddüt devresi geçirdi, sonra anahtar destesini alarak:

— Hangisi? dedi.

— Bu....

Elleri titriyordu. Kapının deliğini güç buldu ve anahtarı çevirdi. İçeriye girdiğimiz zaman Mehpare, etrafına şaşkın şaşkın bakarak durdu. Sonra gözlerini, arkasından kapanan kapıya çevirdi ve bana baktı:

— Fakat ne oluyorsun Mehpare?. dedim.

Birdenbire elindeki çanta yere düştü ve bir anda kollarını boynuma sararak kucağıma atıldı:

— Ah, hayır.. hayır.. buradan çıkalım.. buradan çıkalım.. istemiyorum, burada kalmak istemiyorum! diye hıçkırmağa başladı.

— Mehpare, ne oluyorsun?. Fakat anlamıyorum... Niçin istemiyorsun?.. Hayır, gel, seni bu karanlık antre korkuttu. Gel, bak, ne güzel yuvamız var.. işte, burası aydınlık.. bu oda senin ve benim.. ikimiz burada ne güzel saatler geçireceğiz.. Mehpare, beni duyuyor musun?.

Ağır ağır yürüyerek caddeye bakan aydınlık odaya girdik. Mehpare kollarımın arasında hâlâ sarsıla sarsıla ağlamakta devam ediyordu. Bir çocuk gibi çırpınıyor, bir çocuk gibi hıçkırıyordu:

— Fakat Mehpare... Beni bu kadar mı seviyorsun?. Ağlayan kadınların çirkin olduklarını, sevdiklerinin gözünden silindiklerini bilmiyor musun?. Ah, hele ben.. ben ağlayanların düşmanıyım Mehpare....

Başını ağır ağır kaldırarak yaşlı gözlerle yüzüme baktı:

— Ah.. senden korkmıyorum.. hayır., ben buradan korkuyorum.

— Fakat niçin Mehpare?

— Bilmiyorum, bilmiyorum.. ah, bilmiyorum.

— Hâlâ ağlamakta devam ediyorsun Mehpare..

Başını büsbütün kaldırarak gözlerimin içine baktı, dudaklarını ısırdı, sonra kısık bir sesle:

— Ben çirkin mi oldum? dedi.

Gülerek mendilimle gözyaşlarını silmeğe başladım:

— Biraz daha ağlasaydın... çirkin oluyordun Mehpara...

— O zaman beni sevmez miydin?.

— Ağlarsan, sevgimin yok olmasından çok korkuyorum Mehpare...

— Şimdi beni seviyor musun?

— Evet...

— Bak, gülüyorum.. artık ağlamıyorum.. gülüyorum.. beni seviyorsun değil mi?

— Seni seviyorum Mehpare...

— Ah! ne mesudum.. fakat hayır.. yoruldum. Beni bir yere oturtsana....

Dışarıda birdenbire dolu bir yağmur yağmağa başladı. Gökyüzü adamakıllı kararmış ve şehre gecenin ağır ve mağmûm kasveti bastırmıştı.

Mehpareyi bir sedir üstüne yatırarak başından pelerinini aldım. Saçları bütün güzelliğiyle meydana çıktı ve yüzü daha çok açıldı, arkasına kuştüyü yastıklardan birini koyarken, gözlerimin içine sevgi ile bakıyordu. Dizlerini bükmüş, masum bir kuzu gibi sedirin üstüne oturmuştu.

— Biraz dinlen, dedim. Yoruldun..

Sonra gidip pencerelerin kalın kadife perdelerini çektim, yerine tül perdeleri indirdim. Elektriği yaktığım zaman gözlerim Mehpareye ilişti.

Büzüldüğü yerde sakin ve [...] bakıyordu. Gözleri duvardaki re[...] de, kadife koltuklarda, çini işle[...] çakta geziniyor ve etrafı yarı [...] yarı hayretle süzüyordu.

Ocaktaki odunları tutuştur[...] zaman, odayı güzel bir reçine [...] doldurdu. Loşlukta alevlerin [...] Mehparenin yüzünde uçuşuyordu [...] hayretle bakmakta devam etti[...] rünce gidip yanına oturdum:

— Görüyor musun? Burada [...] bahtiyarız. İşte bak, herşey sen[...] diğin gibi.. Sakin, sessiz ve bizi[...] bir yer.. Burada ne başka bir in[...] de yabancı bir gürültü bizi gü[...] mimizden uyandıramaz.. Ne düşü[...] sun Mehpare?..

Gözleri omuzlarımda, yüzüm[...] lerimde geziniyor ve susuyordu[...] tan akseden odun ateşinin [...] gözlerinde pembe ışıklarla par[...] yarı açık duran ağzından beyaz [...] nin parıltısı aksediyordu.

— Niçin susuyorsun Mehpa[...]

— ......

— Ah, sanıyorum ki, bana k[...] Halbuki, ben sana ne fenalık [...] Mehpare? İşte bak, dışarıda [...] var. Halbuki biz burada yalnız, [...] başbaşayız. Benden korkuyor[...] Mehpare?.

— ......

— Söylesene, cevap versene[...] sana ne oldu Mehpare?..

Dirseğimi sedire dayatarak [...] ve Mehparenin dizlerinden [...] baktım:

— O kadar güzelsin ki, böyle [...] başımda olmanı bir rüya sayı[...] Niçin bana böyle bakıyorsun Me[...]

Mehpare elini ağır ağır kal[...] parmaklarile saçlarımı okşayarak [...] bir sesle:

— Seni çok seviyorum Süle[...] diye mırıldandı.

Ses, başka bir âlemden gel[...] tuhaf ve yabancı idi. Parmakları[...] larım arasında dolaştırırken, [...] ıslak, güzel, iri gözlerile tatlı [...] kıyordu.

Dirseğim üzerinde doğrulup ona biraz daha sokularak, başımı dizleri üstüne bıraktım:

— Sanıyordum ki, hiç konuşmıyacaksın Mehpare.. Şimdi ölmek, böylece, senin yanıbaşında ölmek bile, dünyanın en güzel ölümüdür. Seni seviyorum, seni herşeyden çok seviyorum Mehpare...

— Ben... Ben de... Gözlerini kapa, işte böyle.. Biliyor musun?. İşte böyle... Bir gece rüyama böyle girdin.. Başın yine dizlerimde idi ve ben seni yine böyle okşuyordum Süleyman.. Fakat, o bir rüya imiş.. bu bir hakikat... Bu daha çok tatlı birşey... Uyandığım zaman seni kaybetmiştim, şimdi ise uyanığım.. Hep yanımdasın, seni hep böyle okşayarak sevebileceğim.. Ah Süleyman, seni severek ölmek bile bana güzel görünüyor!.. Bütün ömrümce böyle bir günü unutmıyacağım. Ellerin yine ateş gibi... Belki de harareti olan benim ellerimdir. Fakat ne olursa olsun, şimdi rüyalarımın güzel âlemi içindeyim.. Bahtiyarım, ne çok bahtiyarım bilsen Süleyman....

Mehparenin ince uzun, güzel ve yumuşak parmakları saçlarımda ve şakaklarımda geziniyordu. Yağmur, gürültüsüz bir yağışla yağıyor, pencere camlarından sular akıyor ve ocaktaki odunlar, hafif çıtırtılarla yanıyordu.

Mehpare, kalınlaşan güzel sesile mırıldanmakta devam ediyordu:

— Seni ilk gördüğüm gece, ilk defa uykusuz geçen bir gecem oldu. Sabaha kadar hep düşündüm. Başka şeyler düşünüyordum ve arkasından daima seni hatırlıyordum. Annemle ve ablamla kış bahçesine gittiğiniz zaman, içimde ağlamak arzusu kabardı. Ama, niçin?.. Babam da çekilip gittikten sonra, kameriyede yalnız başıma kaldım. O gece, bana acı gecelerimden biri oldu. Denizin sesini bile, ağlıyan bir insan sesine benzettim. Döndüğünüz zaman, üçünüze de nasıl kinle, gayızla baktığımı farketmedin mi?.

Mehpare eğilerek yüzüme baktı:

— Ah, gözlerini kapadığını zannettim, başını çevir, yüzüme bak.. Gözlerinin içinde bir tuhaf âlem var senin Süleyman.. Senin gözlerinle karşılaştığım zaman kafamın içinde bir uğultu duyuyorum, tatlı, güzel bir uğultu.. Sanıyorum ki, bir anda çıldıracağım. Ve öyle oluyorum. Çıldırır gibi oluyorum. Fakat sâkin, sessiz bir çılgınlık.. İşte, görüyorsun ki, senin iradenin elinde esir gibiyim.. Bazen ölmek istiyorum. Senden kurtulmak istiyorum. Çünkü seni severken duyduğum saadet kadar ıstırap ve acı da duyuyorum.

— Ölmek mi? dedim. Dirseğim üzerinde yeniden doğruldum. Mehparenin avuçları şakaklarımda duruyordu. Göz göze geldik ve derin derin bakıştık...

— Ölmek mi?. Fakat yalnız mı ölmek istiyorsun?. Yalnız, tek başına, bensiz ölmek mi?.

— Hayır Süleyman.. Senin ölmeni düşünmedim.

— Düşünmeliydin.. Mademki, ölümden zevk duyuyorsun, bu zevkı beraber tatmalıyız.

— Fakat senin yaşamanı istiyorum Süleyman..

— O halde sen de yaşamalısın.. Bu dünyayı, seninle benim için kurulmuş saymamalısın.. Öyle bir dünya ki, yalnız bize mahsus değil.. Allahın kurduğu bu dünyada sadece yaşamak, teneffüs edip yaşamak, bütün insanlar gibi, bütün hayvanlar gibi ömür doldurmak için yaşamak lâzımdır. Halbuki, sen ve ben, ikimiz bir başka dünya yaratacağız. Bizim, ikimizin bir dünyası olacak. O dünyada yalnız sevişeceğiz.

— Arkası var —

S İ S

— Baş tarafı 5 inci sayfada —

Mahkeme salonunu derin bir sükût kapladı. Ralf Braker beyninin üzerine bir yumruk yemiş gibi duruyordu. Kendisini isticvap etmiş olan polis memurunun dik dik baktığını farketmişti. Herhalde mütemadiyen, karanfil kokulu bir şiklet çiğnediğini o adam da biliyordu. Hâkim dilenciye:

— Devam edin, dedi. Daha başka şeyler de biliyor musunuz?

— Daha çok bildiğim var. Katili, ne biçim bir adam olduğunu anlamak için başından yakalamıştım. Fakat bu bir işe yaramadı, çünkü saçları yoktu; ya kaz kafalı, yahut da saçlarını pek dibinden kestiriyor.

* * *

Ralf Braker bütün salon halkının kendisine baktıklarını anladı. Bir müddettenberi saçlarını Almanlar gibi dibinden kestirirdi; o kadar da sarı idi ki kaza benzerdi.

Kör dilenci devam etti:

— Kulakları, yarasa kulağı gibi, başına yapışık değil... elimi yüzüne götürdüm: alnında, tam burunun başladığı yerde bir etbeni vardı...

Salondaki kadınlardan biri bir çığlık kopardı. O da Ralf Braker'in kulaklarının yarasa kulağına benzediğini, alnında bir koca ben bulunduğunu görmüştü. Polis memuru Ralf Braker'e doğru yürüdü. Fakat delikanlı iradesine hâkim olarak bütün soğukkanlılığını muhafazaya muvaffak olmuştu.

Kör dilenci hâlâ söyliyordu:

— Bana bir yumruk attı; fakat ben yere yuarlanırken elim elbisesine süründü. Yeleğinin baştan ikinci düğmesi yoktu. Elim pantalonunun cebine de değdi: cebinde bir zincir var, anahtar zinciri olacak.

Polis memuru Ralf'in pardüsünü açtı: yeleğin ikinci düğmesi yoktu.

Ralf içinden: ne diye bugün başka bir elbise giymedim? Ne diye düğmemi diktirmedim! diye düşünüyordu. Cebindeki anahtar zincirini de herkes görmüştü. « Bütün bunlar hezeyan! hezeyan! körün hissettiği de bir delil sayılır mıymış? » diye bağırmak istiyordu.

Salonda neler olduğunu farkedemiyen kör şahid devam etti:

— Onunla başa çıkamıyacağımı artık anlamıştım. Beni bir yumrukta yere devirebilen bir adama karşı benim elimden ne gelir? Elimdeki kutu da yere düşmüş, makaralar, düğmeler hep savrulmuştu. Birdenbire elimin altında kâğıdından fırlamış bir çengel hissettim; bunu hemen herifin pantalonunun paçasına iliştiriverdim. Bunun üzerine başıma bir tekme indirdi, sonra bayılmışım, ne olduğunun farkında değilim... Siz şimdi benim anlattığım gibi bir delikanlı tanıyorsanız ve pantalonunun sol bacağının paçasında, iç tarafta, bir çengel bulursanız, katil işte odur..

Öldürdüğü adamın ya yakın dostlarından, ya bir akrabası olduğundan hiç şüphem yok.

Herkes susmuştu; hâkim:

— Ne demek istediğinizi anlatın, dedi.

— Onu da kokusundan tanıdım. Bu sefer tütün veya lâvantin çiçeği kokusu değil, şiklet kokusu. Karanfılli bir koku... Yanılmış olmama imkân yoktur. Bu şehirde o adamdan başka böyle kokan kimse yoktur. O adam ekseriya ölen ihtiyarla beraber gidip gelirdi. Konuşmalarından biribirlerini çok iyi tanıdıkları belli idi. İhtiyar zat bana iltifat için durduğu zaman ben şiklet kokusunu da duyardım... O akşam katili yakaladığım zaman da onu kokusundan tanıdım.

Polis memuru hemen eğildi, Ralf Braker'in paçasını araştırdı. Ralf dehşetinden taş kesilmiş, yerinden kımıldıyamıyordu. Polis memuru aradığını hemen buldu ve kaldırıp herkese gösterdi.

Ralf Braker işlediği cinayeti hayatı ile ödedikten sonra gazeteler, delikanlının bu gibi ahvalde bir insanı tanıyabilecek yegâne adam tarafından yakalandığını iddia ettiler. Gözü görenleri şaşırtan sis ve karanlık, gözü görmiyenleri hiç rahatsız etmez.

Tarihimizden Yapraklar :

MELEK İBRAHİM PAŞA

Yazan : OSMAN NURİ PERE

Melek İbrahim Paşa, Divrikli bir sipahinin oğludur. Okuyup yetiştikten sonra Avcı Sultan Mehmed'in padişahlığının ilk senelerinde iki kere defterdar ve Yeniçeri ağası olan Seyit Mustafa paşanın yanına kapılanmış, onun koltuğu altında yüksele yüksele kolu olmuştu.

1066 - 1656 da Köprülü Mehmet paşa sadrazam olup da devletin idaresini eline alınca pek bozuk olan maliye işlerini de yoluna koymak üzere bunu şakkıevvel defterdarı yaptı ve beş seneye yakın devletin defterdarı olup bütün hazine işlerine sırasına koydu ve hazinenin masraflarını gelirine uydurup birçok namüstehakların aylıklarını kesti. Koca Köprülü ile birlikte Bozcaada ve Yanova seferlerinde bulundu. Okumuş, çok bilgili ve pek dirayetli olan bu İbrahime, kendini sevenler Melek İbrahim, düşmanları ise şeytan İbrahim derlerdi. Bilhassa bu şeytan lâkabı kendisine, Koca Köprülüye defterdar olduğu sırada aylıkları kesilen adamlar tarafından verilmiştir.

1071 Şevvalinde Köprülü Mehmet paşa, Melek İbrahime vezirlik ile Mısır valiliğini verdirdi. Dört sene Mısır valiliğinde bulunduktan sonra azlolunup İstanbula geldiği zaman, "Mısır hazinesini eksik gönderdin„ diye sarayca epiyce sıkıştırıldı ve yedi ay kadar kapı arasında hapsolunup yedi yüz kese parası alındı. Sonra Diyarbakır valiliğine göderildi.

1083 - 1673 de haslar ile kubbe altı vezirliğine getirildi.

Bir sene sonra Lehlilerle yapılan Kamaniçe cenginde Haslı sultanı muhafaza etmek vazifesile Babadağında kışladı ve sonra Kandiye valisi oldu.

1087 - 1676 da Şam valisi olup askeriyle şişman İbrahim paşanın maiyetinde Leh seferinde büyük yararlıklar gösterdi.

Şişman İbrahim paşanın ölümünden sonra Lehistan üzerine bu, serdar olmuş, Leh kralı Efan Sobiyeski,yi İzvança'yı (Zvantsa) yanında yenerek bir bataklığa tıkmış, Sobiyeski'yi ister istemez barış istemeğe mecbur etmişti. Melek İbrahim paşa, o zaman kral Sobiyeski'ye Osmanlılar hakkında pek faydalı bir muahede imza ettirerek büyük şan aldı.

1088-1677 de Özi valiliği ile Sarıkamış kazakları (bugünkü Ukraynalılar) ve o zaman onlara arka olan Ruslar üzerine serdar tayin olunmuş, Kırım Hanı Selim Giray ile birlikte pek çok uğraştıkları halde Kazaklarla Rusların elinden Çehrin kalesini alamamışlar, bu savaştan eli boş dönmüşlerdi. Bundan dolayı ikiside vazifelerinden azlolundukları gibi İbrahim paşa Çatalca sarayında Avcı Sultan Mehmed'in şiddetli muatebe ve tahkirine de uğradı ve elli üç gün Yedikulede hapsedildi.

Sonra araya yine şefiler girerek af olundu ve tekrar Kandiye muhafızlığına, daha sonra Mora ve Erzurum valiliklerine tayin olundu.

1095 - 1684 de Diyarbakır valiliğine tayin olunarak askeriyle Budine imdada yetişmeğe memur edildi.

İbrahim paşa, Budine girdiği vakit Budin valisi ve muhafızı meşhur Kara Mehmet paşa [1] idi. O, muhasara başlangıcında istihkâmdan istihkâma koşarken yaralanınca komutanlığı İbrahim paşaya bıraktı ve kendi de biraz sonra şehit oldu. Hükûmetçe de Budin valiliği ve muhafızlığı Melek İbrdhim paşaya verildi.

İbrahim paşa, o sene temmuzun on altısından ikinciteşrinin yedisine kadar tam yüz on üç gün Avusturya devletinin üç yüz bin kişilik bir ordusiyle uğraşıp yendi ki, bu savaş İbrahim paşaya bütün millet arasında ve tarihte pek büyük şan kazandırmıştır.

Evet, Silâhtar tarihinin rivayetine göre Avusturyalıların bu 300 bin kişilik ordularından 180 bin kişi bu seferde ölmüş ve öldürülmüş, 60 bini de yaralanarak harp sınıfından çıkarılmıştı. Dört aya yakın süren bu savaş pek kanlı olmuş, Avusturyalıların muannidane saldırışlarına Türkler de canla başla karşı durmuşlar, Avusturyalıların yüzlerini döndürmüşlerdi.

İbrahim paşanın bu cenkte gösterdiği yararlık pek büyük olup vaktile Kanije kalesinde Tiryaki Hasan paşanın gösterdiği yararlıktan hiç te aşağı değildir. Lâkin Budin Türklerinin gösterdikleri fedakârlıklar ve vatan severlikler de hiçbir zaman unutulmıyacak, her vakit örnek olacak kadar yüksektir.

Silâhtar tarihi 2 inci cilt sahife 168 de diyor ki : « Muhafızı kale vezir İbrahim paşa, hot haeleden ziyade dini mübin uğrunda şebi ruz habı rahatı terk ve kenneri gayreti bend, ve kalenin bürcü baru ve kale ve tabyelerin heran ve saat devir ve guzatı mensureye istimaletler ve atalar edip gûnagün eylediği tedbir ve tedarikleri biemrullahı taalâ takdire muvafık gelip defaatla melâinin lâğımların bulup ve püskürmeler alıp ve ol mahalleri gazata zaptettirmek ve hezargûn lâğımlar yürütüp keffarı tâciz etmek ve şebanruzan bi[...] kıyas dil ve kelle aldırmaktan hali [...] bir piri ruşen zâmir gazi ve alelhus[...] caat ve bahadırlığı kahraman ve [...]na, seha ve keremi hatemi taiye [...] bir vezirdi. Vücutları kaleye değil, [...] ata ve rahmetti. Hafızallah bundan [...]si bulunmuş olsa kale elden gideceğ[...]şeki şüphe yoktu.»

Yine Silâhtar tarihi cilt 2, sahife[...]de bu savaşta Budinlilerin göster[...] fedakârlıkları anlatırken : « Hattâ [...] kalede henüz nisabı rücle malik [...] gönüllüler zümresinden on üç [...] Mehmet nam bir hurde sal zu[...] kâhu ve bigâh taşra çıkıp kâfiri bi[...] enva kahır ve sitem ve ahzu tabili [...] alem habislerine dağ ve derdü e[...]mağın oğlan oyuncağı ettiği meşhu[...] ve cümle âlem olmuştu» diyor.

Küçük Mehmedin bu harpta [...] kale duvarlarından sarkıp düşman[...]lerine kadar sokularak koydukları [...] feleklere halatlar bağladığı ve son[...]disi geri dönüp kaleye çıkarak [...] feleği de diğer gazilerin yardımiyl[...] çektikleri ve Budin savaşlarında [...] eliyle yetmiş sekiz düşman başı [...] İbrahim paşadan bahşiş ve ökdül a[...] tarihlerde yazılıdır.

Budinlilerin bu muhasaralarda [...]leri sıkıntıları anlatmak için zahire[...]yet bahalı olduğunu, halkın yalnı[...] unu yediklerini ve onu da el değir[...]rinde öğütüp poğaça yaptıklarını [...] uzun uzadıya yazıyorlar.

Hattâ bir paranın alış verişte [...] değerli olduğu o zamanda bir d[...]mısağın bir paraya ve bir yumu[...] sekiz paraya çıktığını anlatıyorlar.

İşte İbrahim paşanın Budini Av[...]yalılara karşı böyle koruyup kur[...] kendisine millet arasında ve padişa[...]nında pek büyük şan ve şöhret [...] etti. Avcı Sultan Mehmet tarafından [...]disine birçok armağanlar, serguç [...] dirname gönderildi. Hattâ ona [...] İbrahim paşa denmesi resmen yas[...]lerek herkesin Melek İbrahim paşa[...]si emrolundu.

Yalnız o zaman sadrazam ola[...] burtlu Kara İbrahim paşa, Melek İ[...] paşayı kendi yerine namzet görerek [...]miyor, kıskanıyor, ona yapılan bu [...] dolayısile yüreğinden kan gidiyor [...] bunu açığa vuramıyor, ister isteme[...] sarayla, herkesle beraber zahirde [...]yor, Melek paşaya iltifatlı mektup[...]zıyordu.

(1) Kara Mehmet paşa - Fazıl Ahmet paşanın sadrazamlığında elçilikle Viyanaya giden ve sefaretname yazan zattır ki, görgülü ve gayretli bir vezirdi.

Melek İbrahim paşa, Budin muhafızğından Halep valiliği ile Avusturya üzene memur olan ordu serdarlığına yüklltildi. Merhum da o kış Belgratta kışlap ilkbaharda düşman üzerine saldırmak in hazırlandı. Lâkin senelerdenberi süip giden bu savaşın sonunu iyi görmior, devlet ve millet için bir saat önce düşmanla sulh yapmağı hayırlı buluyordu. unun için zahirde cenge hazırlanmakla eraber gizlice de Avusturya orduları kuandanı ile kendi başına sulh müzakere e muhaberesine girişmiş idi ki, paşanın u hareketi yolsuz olmakla beraber o akit devlet ve millet için çok faydalı bir eşebbüs olup eğer o sırada sulh yapılmış olsa savaş Osmanlılar için pek az zarar-ar bitecek; Budin ve Macaristanın büyük bir kısmı yine Türklerin elinde kalacak, ne Ruslar, ne Lehliler ve ne de Venediklier Karlofça muahedesiyle sonra bizden aldıkları yerleri alamıyacaklar, yüz binlerle, hattâ milyonlarla Türk kanı beyhude yere dökülmiyecek, asırların kazandırdığı millî zenginlik bu uğraşlar sırasında yok olmıyacaktı.

Melek İbrahim paşa 1096-1685 senesi haziranında 80 bin kişilik bir orduyla Budin sahrasına erişip orada ordu ileri gelirleriyle danışık yaptı. Avusturya ordusu, o günlerde Uyvar kalesini sarmış, dövüyordu. İbrahim paşanın arzusu Uyvara gitmek, onu düşman muhasarasından kurtarmakken, beylerin bir takımı, «Uyvar kalesi, Tunanın öte yakasında bir yerdir. Oraya gitmek güçtür. Beri de geçen sene düşmanın bizden aldığı İsturgun kalesinin üzerine gidip onu alalım» dediler. Budin kalesi iş erleriyse «Uyvar kalesinin kurtarılması daha gereklidir, diyerek paşayı Uyvar üzerine gitmeği teşvik ediyorlardı. Bu suretle orduda söz sahipleri arasında ikilik çıktı.

İbrahim paşa, İstergun üzerine yürüyüp kaleyi sardı. Düşman kumandanı ise askerinin bir kısmını Uyvar mahasarasında bırakıp büyük bir kısmıyle Kumaran adasında yaptığı köprüden İstergun üzerine yürüdü.

Paşa, muhasarayı yarıda bırakmağa, düşmanla karşılaşmağa mecbur oldu. Lâkin düşmanın bir hilesine aldanarak bu savaşta yenildi ve zavallı İbrahim paşa yenik orduyle bozuk düzen, kahırlı kahırlı Belgrada çekildi. Lâkin yine Macaristandaki kalelere asker ve zahire göndererek günlük işlerini yapıyor, bir taraftan da düşmandan öç almak için çareler düşünüyordu. Melek İbrahim paşanın bu yenilmesi, bütün Türklük âlemini kahırlandırdığı halde sadrazam Kara İbrahim paşayı sevindirmişti. Üçüncü veziri Sarı Süleman paşa ve Kızlarağası Yusuf ağa ile birleşip Avcı Sultan Mehmede Melek İbrahim paşayı öldürtmek için çalışmağa başladılar ve Melek İbrahim paşanın padişahtan ve hükûmetten habersiz düşmanla müzakere ve muhabere ettiğini, İstergon önündeki bu yenikliğin göz göre göre ve mahsus olduğunu Sultan Mehmede söylediler.

Avcı Sultan Mehmet, buna inanmadı ve kâtiplerden Acemoğlu Hüseyin efendiye serhadde gidip tahkikat yapmasını emretti.

Hüseyin efendi de, sadrazamdan aldığı talimat ile hareket ederek Melek paşanın düşman komutanı ile yaptığı sulh muhaberesini padişaha bildirdi.

Silâhtar Mehmet ağa merhum, tarihinin ikinci cildinin 215 inci sahifesinde diyor ki: «Dersulhu mahı zilhiccede Süleyman paşa ve şeyhülislâm ve kazasker efendiler ve yeniçeriağası ve koca Köprülünün kardeşi Arnavut Hasan ağa ve küttaptan Acem zade Hüseyin efendi huzuru hümayuna davet ve hasoda köşkündeki cemiyet ve meşveret eylediler. Fakir ande hazırdım. Kaymakam Süleyman paşa söze gelip: - Yüz binden mütecaviz müntehip asakiri islâm ile İstergon gibi bir muhtasar kaleyi onbeş gün muhasara ve bifethi avdet ve sui tedbir ile tabura mukabele ve münhezim olup bunca mühimmat ve cephaneyi yakıp nicesin düşmana aldırdı. Ve Uyvar kalesine imdat etmeyin gözönünde çağırta çağırta kâfire verdi ve Bostancıbaşı Hasan ağanın iştira eylediği zahireyi bir mahfuz yere vazetmiş olsaydı, düşman idin üste gelmezdi, hem zahire gitti; hem memleket hasarat oldu ve Devletialiyeye bu dellü zararı terettüp eyledi. Bu, kendinin sui tedbir ve tamaı hamı belâsıdır. Bu töhmet yetişmez mi? » dedi. Şeyhülislâm efendi ile hüzzarı meclis bilcümle veziriazam tarafına tebeyet edip katli tarafında oldular. Ancak Anadolu Kazaskeri Ebu Sait zade koca Feyzullah efendi, dini bütün, ehil adamdı. « Bu töhmet ile katil na meşrudur; bir mahalle nefolunsun » dedi. İska etmediler. Ol mahalde veziri azamın telhisi gelip katline ayak bastı. Şeyhülislâm Ali efendi ise bir mizaçgir iş adamıydı. Nahak yere fetvasın yazıp padişaha verdi. Mucibince hattı şerif sadır olup meclis dağıldı» diyor.

Kara İbrahim paşa, bu hattı alır almaz, hemen kapıcılar kâhyasını Belgrada gönderdi. Altı günde Edirneden Belgrada erişen kapıcılar kâhyasının geldiğini öğrenince Melek İbrahim paşa, işi anlamış, «kazaya riza; apdest görek» demiş. İki rekât namaz kılıp "Yarabbi, dini devlete kırk yıldır sadakatla ettiğim hizmeti bilirsin. Ömrüm ahar oldu. Hüsnü hateme müyesser kıl ve bana edenleri hazretine havale eyledim„ demiş. Merhum o gün oruçluymuş. Akşam vakti boğup başını yüzmüşler ve bostancı ustalarından Recep ustayla Asitaneye göndermişler. Recep usta altı günde Belgrattan Edirneye gelip, başı veziri azama teslim etmiş. O da gümüş bir tepsiye koyarak rikâbı hümayuna göndermiş.

Silâhtar merhumun anlattığına göre, padişah, Melek İbrahim paşanın başını görünce acımış, pişman olmuş, Kara İbrahim paşa hakkında da "yüzün kara, canın rahat olsun. Vücude getirdiğin hüneri bir "hoş gör„ diyerek başı yine Kara İbrahim paşaya gündermiş, o da defnettirmiş.

Yine Silâhtar mehum: "Müellifi fakir, Recep ustadan işittim. Bir doğru sözlü adamdı. - «Nişe geldiğimde baş kokup rayıhası taşra vurmakla sepiletmek için bir kürkcü getirttim. Kutudan çıkardığım gibi bir nur zahir olup asümane gittiğin müşahede eyledim. Aklım gidip perişanı hal ve mebhud oldum. Ve bükâ ederek yüzüm üzere düştüm. Gözlerim açamayıp nutka mecalim kalmadı » - deyu yemin eyledi» diyor ve Melek İbrahim paşanın nahak yere öldürüldüğünü and içerek söyliyor.

Melek İbrahim paşa merhumun başı Edirnede Sarıcapaşa camii avlusunda, Merzifonlu Kara Mustafa paşanın başının gömüldüğü yerin yanına 7 zilhicce 1097 tarihinde gömülmüştür. Gariptir ki sadrazam Bayburtlu Kara İbrahim paşa da melek İbrahim paşayı öldürttükten on iki gün sonra sadrazamlıktan azlolunmuş, bir buçuk ay sonra Rodosa sürülmüş, biraz geçer geçmez orada öldürülerek onun başı da Edirneye getirilmiş, yani ettiğini bulmuş, hayata ve sadarete kıvanamamıştır. Hattâ Edirne tarihini yazan bâdi Ahmet efendi merhum, eserinde onun başının da Sarıcapaşa mezarlığında gömülü olduğunu yazıyorsa da taşı yoktur.

Melek İbrahim paşayı öldürtmekte parmakları olan Süleyman paşa ve Acem oğlu Hüseyin efendi de bilâhare öldürülmüşler, onlarda cezalarını bulmuşlardır.

Melek İbrahim paşanın mezarı taşındaki yazıyı da buraya yazalım:

Valii Budim [1] İbrahim paşa kalenin
Vermedi bir taşın etti düşmanı cenk ile mat
Dediler ana Melek, reşketti cengine felek,
Bulmadı desti gazadan akibet birdem necat,
Haktaalâ rahmetin efzun edip mağfur ede
Kıldı bin doksan yedi salinde ol gazi vefat
1097

Gerek Merzifonlu, gerek Melek İbrahim paşanın başları burada, Edirnenin bu mahfuz köşesinde iki yüz elli yıl yattıktan sonra Melek İbrahim paşa merhumun akrabasından Nuri Demirağ bey bu sene Edirneyi teşriflerinde büyük amcalarının mezarını görmüş, bu halleri gayretine dokunmuş olduğundan birçok paralar harcederek yine o mezarlıkta iki lâhit yaptırdı ve nahak yere öldürülen bu iki Türk gazisinin başlarını yerlerinden çıkartarak yeni lâhitlere koydurttu ve eski taşların da yine başları uçlarına diktirtti.

Bu iki büyük başın yeni yerlerine konmasında ben de bulundum. İkisinin ruhlarını da yürekten ve büyük bir saygı ile selâmladım.

[1] Budin kalesine halk arasında Budim denir. Tarihi söliyen zat ta Budini, halk arasında söylendiği gibi yazmış

BALIKESİRDE

Misafirimiz arzu ederlerse şehri gezdirelim, diyor

Bundan evvelki "Yarım Ay„ yazılarımda General Ali Hikmet ile yaptığım bir mülâkatta, Balıkesirin imarındanda bahsetmiştim.

Geçenlerde garbî Anadoluda yaptığım bir seyahatta, Balıkesire de uğradım ve bu şirin, temiz vilâyetin 24 saat misafiri oldum.

Balıkesirin tanınmış bir ailesinin çocuğu olan Belediye Reisi Naci Kodanazı Belediye dairesinde ziyarete gittim.

Şehrin imarına devletten yardım görmeden ilk defa başlıyan vilâyetlerimizin başındada Balıkesir gelir. Dünkü harabe Balıkesiri bilenler, bugünkü şehri adeta tanıyamazlar...

Balıkesirin münbit ovasını istasyonda hitama erdiren trenden indim. Yanımda Mudanya Belediye Reisi bay Galip vardı. Balıkesirli olan bu yolcu arkadaş, bana, trende Balıkesirin umranından gururla bahsediyordu.

Onun bu sözlerini biraz mubalâğalı buluyordum. Trenden inerinmez bay Galibin sözleri birer birer hakikat olmaya başladı.

İstanbula gelen bir yolcunun en büyük derdi hamal hücumundan eşyasını kurtarmaktır. Bir belediye memurunun düdüğü ile hareket eden hamallardan birine valizimi verdim... İstasyon dışında bir tek otomobil bile göremedim.

Bay Galibe burada otomobil olup olmadığını sordum.

O:

— Belediyemiz yerli malına büyük bir kıymet verir. Şehir dahilinde otomobil yerine lândon işletmektedir.

Bu pek yerinde verilmiş karar hoşuma gitti. Parasının harice gitmesine mani olan Belediye, ayni zamanda şehirlisine büyük hizmet etmiş oluyor.

Birkaç otomobilin göreceği işi, şimdi yüzlerce lândon görerek para kazanıyorlar.

Temiz arabalardan birine bindik. Geniş ve tertemiz parke caddeden Balıkesir Belediye dairesine gidiyoruz, caddenin karşısına gelen eski belediye binası yıkılmış, istasyon caddesinde yeni yeni evler, apartmanlar yapılmış.

Bir meydandan hükûmet caddesine döndük. Bu cadde de belediyenin imâr kararile geniş bir nefes almış.

Araba kübik bir binanın önünde durdu, muvakkat bir zaman için Halk Partisi binasında barınan Belediye dairesine girdik.

***

Hemen hemen Cümhuriyet devrindenberi Balıkesirde halkın arzusile Belediye Reisliğini büyük muvaffakiyetlerle başaran İ. Naci Kodanaz bizi odasında güler yüzle karşıladı. Kendilerini çok eskiden tanırım. Geceli gündüzlü çalışmalarile hemşerilerinin takdirlerini kazanarak belediye reisliğinde uzun yıllar kalması, onun, siyah saçlarını şimdi bembeyaz yapmış.

Her Balıkesirli gibi Naci Kodanaz da gayet misafirperver ve güleryüzlü, sıhhatli . . .

Belediye Reisi Bay İ. Naci Kodanaz

İstasyonla belediye arasındaki safe şehrin iki büyük anacadde den biridir. Bu caddeleri sağlı süsleyen yeni inşaat şehre, Avrupa renk veriyor.

Kahvelerimizi içiyoruz.

Naci Kodanaz, Mudanya Bele Reisi olan hemşerisi bay Galibe:

— Misafirimiz arzu ederlerse gezdirelim, diyor.

Bu, Balıkesiri iyice gezebilmem Balıkesir hakkında kuvvetli ve me malûmat alabilmem için bulunma sat . . .

Şehri gezmiye çıkmazdan şehir hakkında biraz beni tenvir lerini istedim.

Çalışkan Belediye Reisi anlat başladı:

— Balıkesirimiz Cümhuriyet siyle gündengüne terakki etmiştir hir plânımız için lâzım olan tah mız, şehrin imârı için hazırdır.

Vilâyetimizin içinden iki dere çer. Bu derelerden Kasaplar deresi patılmış ve şehrin şimalinde b Çay deresinde kanalizasyonun 19 lında inşaatına başlanmış ve bu memleketin sıhhatı bakımından him işi başarılmıştır.

Şehir içinde ve dere kenarında lunan ve umumun sıhhatına olan tabak imalâthanelerini tam şehir dışarısına çıkarmak sureti memleketin temiz havası buraları det etmiştir.

Asrî mezarlık ikmâl edilmiş asrî mezarlık yolunun toprak te ikmâl edilerek Nafiaca silindraj tırılacaktır.

Gıda maddeleri et, ekmek ve nazarı dikkatı celbedecek kadar dur. Ve daima Belediyenin kont altındadır.

İtfaiyemiz tamamen motorize miştir.

Gerek içme ve gerek kullanma larımız, hıfzıssıhha kanununa tev şehre tevzi edilmektedir.

Fırınlar, yağ imalâthaneleri ve vacı dükkânları tamanen makinel rilmiştir. Süthaneler ıslah edilmiştir.

— Balıkesir için susuzdur, der Su hariçten mi geliyor ve bu gelen şehrin, kışlaların, mekteplerin su yacını karşılıyor mu?

— Şehrin mevcut olan suları bug kü nufus kesafetine, askerî garni lara, 1200 talebeli Liseye ve beş leyli talebeli Öğretmen mektebine kâfi gelmektedir. Şehrin umumî su

RDE 24 SAAT

Niyazi Acun

tiyacını temin etmek üzere 35 ilâ 40 kilometre mesafede Çatal dağından çıkan ve mıkyası mâsı 1,5 olan su getirtilecektir.

Bu suretle şehrin içme ve kullanma suyu tamamen ve mebzulen temin edilecektir.

* * *

Biz konuşuyorduk. Kapı vuruldu. İçeriye bir belediye çavuşu geldi:

— Araba hazır, dedi.

Zengin ve mamur Balıkesir belediyesinin üstü tenteli eski bir otomobiline bindik. Eski vilâyet konağının önünden lise binasına geldik.

Bundan on beş sene evvel orta mektebinde yüz kadar talebesi olan Balıkesir, bugün büyük bir liseye maliktir. Orta kısmı sekiz on şubedir. Lise kısmı da bugünkü talebeye kâfi değildir.

Balıkesirde bu yüksek rakamlara baliğ olan kültür hareketleri bize büyük istikballer müjdeliyor. Lisenin müdürüyle biraz görüştükten sonra binlerce liselinin kültür yuvasından uzaklaştık. Otomobil bir tepeye doğru yol aldı.

Askerî hastanenin arkasındaki kayaları geçtik. Binlerce çam fidanlarile karşılaştık.

Naci Kodanaz:

— Buraya çam dikmeye karar verdiğim vakit değil halk, arkadaşlarım ve akrabalarım bile bana güldüler.

— Sebep?

— Burada çam tutmazmış...

Belediye Reisine karşı bu gülüşlerin haksızlığını, şu yeşil çamlar söylüyor.

Binlerce çam tutmuş ve birer metre kadar da boy almışlar...

Bundan birkaç sene sonra, kurak denilen Balıkesirin mükemmel bir çamlığı olacak..

Şehrin içinden dolaşarak "ATATÜRK„ parkına geldik.

Bu parkla gerek belediye ve gerekse Balıkesirliler ne kadar öğünseler doğrusu haklıdırlar.

Ne diyorum, eskiden ev bahçelerinden başka ağacı olmıyan Balıkesirde göller, ağaçlar var. 280 bin metre murabbaı parkın 68 bin metre murabbaı spor stadına ve diğer kalanı da ormanlık. Bukadar geniş saha üzerinde park hemen hemen tamamlanmıştır. 80 × 130 ebadındaki saha yüzme havuzudur.

Bu yüzme havuzu sayesinde Balıkesirli yüzücüler, İstanbullu yüzücüleri geçmişlerdir.

300 metre tulünda atış poligonu var.

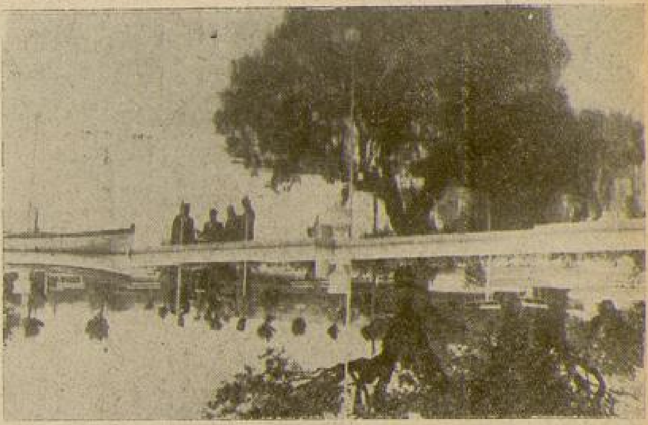

Şehrin içinden dolaşarak "ATATÜRK„ parkına geldik,

Muasır şehircilik ihtiyaçlarını tamamlayan bu muazzam park, Balıkesir belediyesinin ve halkının çalışkanlığını şehirciliğini isbat eden büyük bir eserdir.

Yeni vilâyet ve vali konağı altındaki Halkevine uğradık.

Balıkesirde gençlik ve halkın okuma, spor, temaşa ihtiyacını kültürle aşılayan bu yuvada gördüğüm faaliyet ve intizam havası göğsümü kabartıyordu.

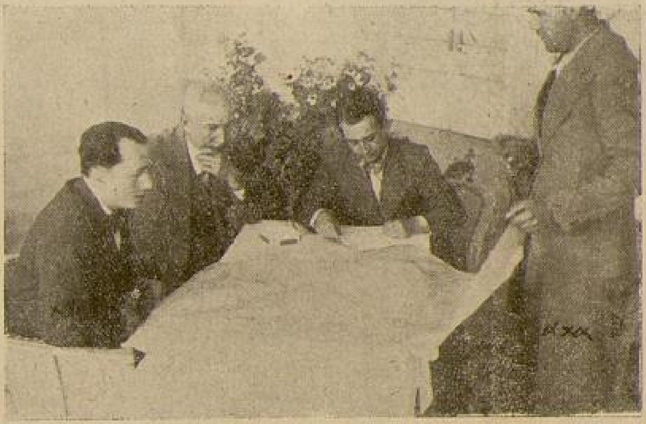

x Balıkesir Belediye Reisi, xx Müdanya Belediye Reisi, xxx Belediye mühendfsi yeni yapılacak olan büyük stadın plânını tetkik ediyorlar

Halkevinin her odası, her şubesi gençler ve halkla dolu.

Balıkesir Halkevinin faaliyetini burada bir iki satırla yazmak imkânı yok. Hulâsa etmek lâzım gelirse: Balıkesir Halkevine gelen gençler ve halk müsbet birşey öğrenip vatana faideli olmak heyecanile burada çalışıyorlar.

Hele Halkevinin radyo tesisatı bütün vilâyet ve kasabalarımızın yapmakta geciktikleri en faideli bir neşriyat vasıtasıdır. Her mahalleye hoparlörler konmuş. Halkevinde verilen konferanslar, havadisler ve müzik neşriyatı ile, Halkevine gelemiyen bütün Balıkesirliler Halkevinin faidelerini öğreniyorlar. Her gün hadisattan haberdar oluyorlar.

* * *

Dün gayet mutaassıp olan Balıkesir, Cümhuriyet idaresini en iyi anlamış ve hazmetmiş vilâyetlerimizdendir. Eskiden Balıkesirde kadınlar kafes arkasında saklandığı gibi, sokağa çıktığında da üslük örtünür ve ancak burnunu ve gözlerini açardı. Şimdi inkilâp rüzgârları üslüğü feraceyi uçurmuş..

Belediyenin evkaftan satın aldığı istasyon civarındaki bütün medenî konforu haiz şehir kulübünde bu gece tesadüf aile toplantısı varmış.

Onbeş yıl içinde bukadar değişen, medenileşen Balıkesirlilerin bu gece toplantısı ne güzel, caz çalıyor, çiftler dansediyor.

Bu kulüpte misafirperver Balıkesirlilerin ictimaî hayatını daha yakından gördüm.

Memleketin ictimaî hak ve hayat sahasında en ileri hamlelerini yapmış ve yapmakta olan Balıkesirde her yılın içinde ne büyük başarılar var.

Bugünkü bir Avrupa şehrinden farksız olan Balıkesir ve çalışkan Balıkesirliler ayni zamanda gayet milliyetperver ve vatanperverdirler.

* * *

Büyük bir nezaketle, İzmir trenine kadar beni teşyie gelen Balıkesirin çalışkan, entelektüel belediye reisi İ. Naci Kodanaz'a teşekkür ederek bu güzel vetemiz şehirden ayrıldım.

Kaybolan Saadet

Yazan: İNCİ ÖZKURT

Ilık bir ilkbahar gecesiydi. Sahilden gittikçe uzaklaşan bir motörün patırtısından başka bir ses duyulmıyordu. Bütün mevcutlar baharın çiçekli, kokulu rüzgârı ile sarhoş olmuşlardı sanki..

Nejat kollarını balkonun parmaklıklarına dayamış, gözlerini uzak bir noktaya dikmişti. Açık duran camlı kapıdan kızıl bir ışık dışarı doğru uzanıyordu. Genç adam çocukluğunda gezdiği, koştuğu bahçenin belirsiz karaltılarına dakikalarca baktıktan sonra, yüzünü öteye döndürdü. Deniz dümdüzdü. Ve sahilin ışıkları bu parlak satbı kıvılcımları ile süslemişlerdi.

« Hayatta yalnızım » diye düşünüyordu. Evet yapayalnızdı. Üç yıl evvel arka arkaya annesini ve kendisinden çok küçük olan kızkardeşini kaybetmiş ve bu âni felâket karşısında ne yapacağını şaşırarak, onların hatıralariyle dolu olan bu memleketten adeta kaçar gibi uzaklasmıştı. Üç yıl Avrupada dolaşıp içindek ıstırabın tesellisini boşyere oralarda aradıktan sonra şimdi, gene buraya dönmüş bulunuyordu.

Fakat her köşesinde eski hatıraların izlerini taşıyan bu köşke gelme cesaretini gösterdiğinden dolayı kendi kendin kızıyordu. Çünkü henüz bahçe kapısından girip emektar bahçıvanları Hüseyin ağayı karşısında bulunca, bu cesaretinin ne kadar yersiz olduğunu hissetmişti.

Köşkün içinde annesinin beyaz saçlı hayalinin boşluğu, ve henüz 15 yaşında hayattan çekilmiş olan kızkardeşi Şerminin yokluğunun yarattığı sessizlik genç adamı boğuyordu.

Yavaş adımlarla balkon kapısından içeri girerken « Onbeş yaşında » diye mırıldandı. Dudaklarından dökülen kelimelerin acısına gözleri ılık yaşlarla iştirak ediyordu. Bu yaşlarda, âdeta bir babanın evlâdı için duyduğu ıstırap vardı. Çünkü Nejat kendisinden ön dört yaş küçük olan kızkardaşine ayni zamanda bir baba olmuştu.

Piyanonun önüne kadar yürüdü. Kapağını kaldırdı. Parmaklarını hafif hareketlerle tuşların üstünde dolaştırdı. İnce nağmeler gecenin içinde uzaklara doğru koştular.

Hizmetçi korkarak kapıyı açmıştı:

—Birşey istiyor musunuz? diye sormağa geldim.

Genç adam başını kaldırdı.

— Hayır hiç birşey istemiyorum.

Kadın kapıyı kapayıp sessiz adımlarla uzaklaştı. Etraf sessizdi ve küçük odanın kızıl bir ışıkla aydınlanmış duvarlarında hiçbir gölge kımıldanışı görülmüyordu.

* * *

Nejat bahçede havuzun ke[n]... oturmuş çimenleri düzelten Hü... ağa ile konuşuyordu. Demir k... açılmasiyle ikisi birden başlarını ... rafa çevirdiler. Beyaz bir spor e... giymiş olan genç bir kız içeri ... bahçenin ince yollarında ilerli... Onları görmemişti. Nejat hayretl... seyin ağaya sordu:

— Bu kız da kim?

İhtiyar bahçıvanın çehresinde ... bir gülümsemenin çizgileri hasıl ... tu.

—Onu tanıyacaksınız? dedi. K... köşte otururlar. Küçük hanımın ... arkadaşıydı. Ekseri buraya gelir, ... bahçede çalışırken yanımda dola[şır] ... nimle konuşur.

Nejat tanımağa çalışarak, artık ... ce yaşlanmış olan genç kızın çeh[resine] bakıyordu.

Reyhan onu görünce duraladı ... kat bu şaşkınlık pek kısa sürdü ... kı Nejadı tanımıştı. Gözlerinde ... bir parıltıyla:

— Nejat bey! diye hayretle ...

Genç adam bütün dikkatini ... yarak gözlerini bu ince çehrede ... tırmakta devam ediyordu. Reyhan ... kendisini tanıyamadığını derhal ... mişti.

— Beni tanıyamadınız mı?

— Hayır tanıyorum. Bu mu... fakat isminizi hatırlayamadım.

— Reyhan

Nejat:

— Reyhan, diye tekrar etti ...

Gözlerini kırparak maziyi ... çalışıyordu. Yavaş, yavaş Re... çehresi küçük bir kız hayalile ... birleşti.

— Evet Reyhan tanıdım. Ev... di tamamile hatırladım.

Hüseyin ağa dudaklarında ... gülüşle oradan uzaklamıştı. Rey... Nejat karşı karşıya orada ... dılar. Genç adam, üç yılın bu ... kızda yapmış olduğu büyük değ[işikli]ği hayretle seyrediyordu: Reyhan ... kadar değişmişti. Şermin de yaş... demek şimdi o da koskocaman bir ... kız olacaktı! diye düşünürdü. ... vücuduna yayılan ıstırabın şidde[ti] ... lerinden yaş bile akmasına ... luyor. Kendini toplayıp, bu ağır ... tünden atmak için ne yapacağını ... mıştı. Birşey söylemiş olmak için ...

—Bugün tam bir bahar hava[sı] ... ye mırıldandı.

— Evet, çok güzel bir gün..

Genç kızın sesi titriyordu. B... çe, bu ılık bahar güneşi, ve karşı... genç adamın sesi.. geçmiş ço... günlerini tam bir vüzuhla gö... önüne sermişti. Öyle ki âdeta ş... min dallarile örtülü kameriyenin ...

lan Şermin çıkıverecek, kısa elbise-
n bol etekleri rüzgârda uçarak ken-
ne doğru koşacak zannediyordu.
min sempatik çehresi, yumuşak ve
iz ahlâkiyle etrafındakiler üzerinde
kadar derin bir tesir uyanmıştı ki..
münün üstünden hayli zaman geç-
olmasına rağmen, kardeşi ve bir
sevgili arkadaşı şimdi karşı karşı-
bu bahçede onun doldurulmayan
luğunu hissediyorlardı.
Nejat birkaç adım attı:
— Bu tarafa bakın! dedi. Güller
güzel açmışlar. İsterseniz oraya doğru
yürüyelim..
Yanyana sessiz adımlarla yürümeğe
ladılar. Baharın sihirli elinin bah-
in her yerinde dolaştığı belliydi.
r köşede parlak ve cazip renkler
birini kucaklamıştı sanki...
Dakikalarca dolaştılar. Pekaz ko-
ştukları halde bu uzun sükût onları
mıyordu. Köşkün önüne geldikleri
nan Reyhan saatine baktı:
— Epeyce geç olmuştur. Artık git-
liyim.
Genç adam hafif bir gülümseme ile
vap verdi:
— Gene beklerim Reyhan. Ben yok-
n buraya ekseri geliyormuşsunuz.
— Evet bu baçeyi çok severim.
hatsız etmezsem gelirim.
— Beni rahatsız eden yalnızlıktan
aşka bir şey değil...
Genç kız elini uzattıktan sonra hız-
adımlarla uzaklaştı. Nejat biran o-
ıda hareketsiz kaldı. Bu genç kızın
kadaşlığını bulmak onu memnun et-
işti. O kadar yalnızdı ki... hem
eyhan kardeşinin en iyi arkadaşıydı.
enç adam bu kızın varlığında biraz
ardeşini bulamaz mıydı?
Zamanla Nejat âdeta Reyhanın ha-
ki bir ağabeysi oldu. Sık sık tesa-
iflerinde biribirlerine o kadar çabuk
nmışlardı ki, üç yılın aralarına sok-
ğu yabancılık hemen kayboluvermiş-
Küçüklüklerinde Şerminle Reyhana
vuzda yüzdükleri için güzel kayık-
yapacak kadar onlar gibi çocuklaşan
jat, şimdi de Reyhanla arkadaşlık
ecek kadar ona uymuştu. Bütün yaz
arkadaşlık havası içinde geçti.
Bir sabah gene hayli dolaşmışlar,
ce dağ yollarından yeşil ağaçlarla ör-
lü tepeye çıkmışlardı. Eylül sonla-
nda güneş hafif bir hararet vere-
k yavaş yanaş yükseliyordu. Yeşil
menlerin üstüne yanyana oturdular.
ejat beyaz gömleğinin kollarını sıva-
ış, yakasını açmıştı.
— Üşüyeceksiniz Nejat bey!
Genç adam gülümsedi.
— Merak etme bizim gibi koskoca-
an yaşlı adamlara bu hafif rüzgâr te-
r etmez.

Yine her zamanki gibi sustular. E-
peyce vakit geçmişti ki Reyhan uzak-
lara bakıp hayretle haykırdı:
— Yağmur geliyor!
Nejat başını kaldırınca güneşin kap-
kara bulutların altında kaybolmuş ol-
duğunu gördü. Rüzgâr şiddetlenmişti.
Yerlerinden kalktılar. Dağ yollarından
koşarcasına iniyorlardı. Fakat geç kal-
mışlardı. Kuvvetli bir gök gürlemesini
müteakip şiddetli bir yağmur başladı.
Rüzgâr üşütecek kadar soğuktu. Genç
kız sırsıklam kesilmiş ince elbisesile
hem soğuktan, hem de korkudan titre-
yordu. Nejat onu kolundan tutmuştu.
Uçar gibi koşuyorlardı. Fakat rüzgâr
ve yağmur nefeslerini tıkayor, arada
sırada yavaşlıyorlardı. Köşkten hayli
uzaklaşmış oldukları için, yol hâlâ niha-
yet bulmamıştı. Fırtına bütün şiddetile
devam etmekteydi. Bir aralık Reyhan:
— Artık yürüyemiyeceğim, boğulu-
yorum... diye haykırdı.
Genç adam onun hafif vücudunu
bir kucaklayışta kaldırdı. Reyhan kor-
kuyla onun boynuna sarılmış titreyor-
du. Saçlarından ve yüzünden akan su-
lar genç adamın göğsüne damlıyordu.
Nihayet köşke geldiler. Nejat Rey-
hanı evinin kapısına kadar getirdi. Ka-
pının önünde onu kucağından bıraktığı,
zaman genç kız, farkında olmıyarak kor-
ku ile onun boynuna sımsıkı doladığı
kollarını çekti. Soğuktan sararmış çeh-
resi hafif bir kan dalgasile kızarmıştı.
Nejadın yüzüne bir an bakıp başını
önüne eğdi.
— Sizi yordum Nejat bey!
Genç adam garip bir şaşkınlık için-
de idi. Onun uzanan elini tuttu:
— Reyhan! hemen elbisesini değiş-
tirip ısınmalısın. Bak ellerin buz gibi..
Titreyorsun.
— Merak etmeyin! şimdi geçer.
Bir an ikisi de sustular. Bu kısa
sükût, yüksekliğine hiç bir lisandaki
kelimelerin erişemiyeceği bir mânâ ile
doluydu.

*
* *

Yollar ayın ışıklarile pırıl pırıldı.
Hava oldukça serin olduğu halde Ne-
jat belki bir saattir bahçedeydi. Gün-
lerdenberi onu kararsızlık içinde bıra-
kan bakışlar, gene karşısına dikilmiş-
lerdi.
Bazen Reyhanın gözlerinde birçok
mânalar okuyor gibi oluyordu. Fakat
yalnız kaldığı zaman aralarındaki yaş
farkını düşünerek aldandığına hükme-
diyordu. Aldanmamış bile olsa, kendi-
sini bu küçük kızın kaprisine kaptıra-
cak kadar çocuklaşmamalıydı.
Yüzünden saçlarından sular damla-
yan ince çehredeki bakışların gözlerine
takıldığı sahneyi, tekrar tekrar yaşadık-
ça içinde ılık bir çırpınış duyuyordu.
Hayatına karışmış olan bütün kadın
çehreleri bu küçük kızın karşısında ne
kadar manasızlaşmışlardı.
Kalbindeki çırpınışa ne isim vermişti
bilmiyordu. Fakat cesareti yoktu. Bu
çocuğun nazarında gülünç olmaktan
korkuyordu. İçindeki ateşi saklamak
için daha ciddi bir ağabey, bir baba
tavrı takınmıştı.
Bahçe kapısına doğru yürüdü. Cad-
dede bir gölge kımıldayordu. Genç
adam dikkatle bakınca bunun Reyhan
olduğunu hayretle gördü. Genç kız ya-
vaş, yavaş ilerliyordu. Bir kaç adım
gittikten sonra geri döndü. Bahçenin
önünden geçerken başını yana çevir-
mişti. Nejadı orada görünce, suç üstün-
de yakalanmış gibi başı göğsüne düştü.
Nejat kapıdan çıkmış, ona yaklaş-
mıştı:
— Bu saatte yalnız mı dolaşıyorsun
Reyhan?
— Başım ağrıyordu da hava almağa
çıktım.
— Hava çok serin üşümüyor mu-
sun?
— Hayır.
Genç kız başını kaldırıp onun yü-
züne bakamıyordu. Halbuki ona rastla-
mak ümidile çıkmıştı. Bu gece onunla
konuşmak, içindeki ümitlerin hakikat
olduğunu onun ağzından duymak isti-
yordu. Çünkü bütün hayatı ve saadeti
buna bağlıydı. Sevildiğine emin olsa,
yarın bütün cihana karşı gelmek kud-
retini kendinde bulacak ve ona ailesi
tarafından ısrarla teklif edilen gence
hayatını bağlamak gibi acı bir mecbu-
riyet ortadan kalkacaktı.
Korkak bakışlarla Nejadın gözlerini
arıyordu. Onun ağzından çıkacak bir
tek söz, gözlerindeki ufacık bir kıvıl-
cım bütün hayatını aydınlatmağa kâfi
değil miydi?
Fakat genç adam gözlerini başka ta-
raflarda gezdirerek kuru ne ciddî bir
sesle ona eve dönmesini, soğukta ge-
zerse hasta olacağını söylüyordu.
İkisi de kalplerindeki duyguları yüz-
lerine aksettirmekten korkarak ayrıl-
dılar.
Reyhanın gölgesi kaybolunca Nejat
elini alnında dolaştırdı.
Yüzü ateş gibi yanıyordu:
— İşkence! diye söylendi. Onun ya-
nında daima bir ağabey tavrı takınma-
ğa mecbur olmak bir işkenceden başka
nedir? Buna tahammül imkânsız... Ar-
tık buradan gitmeliyim. Tekrar yalnız-
lığıma ve kimsesizliğime dönmek mu-
kadder...
Kapıdan girdi. Hafif bir rüzgâr yap-
rakları hışırdatıyordu ve bahçenin yol-
larında Nejadın ayak sesleri gittikçe
uzaklaşıyordu...

hibi: Resimli Ay Matbaası T. L. Ş. - Yazı Direktörü: Emin Refik Uzman ● No. 100 ● 15 Nisan 1939 ● Basan: Resimli Ay Matbaası T. L. Ş.

ON

SEN

GENÇLEŞTİ

Bundan böyle ihtiyar donuk bir hal alan teni, temiz ve genç bir hala sok beyazlaştırmak çok kolay bir iş. Sonunda fen, ten ve cildi iyiçe besleyen madde de keşfedip ortaya çıkardı. Bu madde uğuşturularak tene sürülünce mesam tamamile açılıp serbest kalıyor. Çizgi ve buruşukluklar bertaraf oluyor, ba cilde arız olan siyahımsı noktalar yokoluyor. Bu temizleyici ve besliyeci mad yalnız: yeni "TOKALON„ kreminde vardır.

Bu maddede, harikulâde bir kuvvet bulunduğu için, en çirkin yüzler bile zamanda genç ve güzel bir hal alıyorlar.

"TOKALON„ kreminin "pembe„ renkli olanını gece yatmadan önce kullanın Uykunuzda derinizi tazelendirir. Sabahları ise "TOKALON„ kreminin "beya renkde olanını kullanınız. Tene bir beyazlık, bir serinlik verir.

Beyaz "TOKALON„ üzerine sürülen podra bütün gün kuvvetini muhafaza ed Teniniz, cildiniz nekadar fena olursa olsun "TOKALON„ kremini kullanma başladıktan sonra elde edeceğiniz neticeyi sevinçle karşılayacaksınız. "TOKALO ile hiç ummadığınız bir netice elde edeceğinize emin olabilirsiniz.